

ც ი ს კ ა რ ი

1860

ი ჟ ლ ი ს ი .

წელაწ:დი მეოთხე.

როდებს თხზულებათა:

- მედარება ვაზაფსულისა ჭ შუა
დგომისა. მეფის თეიმურაზისა.
- რობისონ კრუსო. თ. დ. სიმშივეისა
- ლექსები ასლანდელის მწერლებისა.
- საქონლის მოგლისათვის. იოსებ შამაყაშვილისა.
- მოთხრობა. ალ. სუხოხანოვისა.
- სსუა ჭ სსუა ანბავი. (ისილე
მეორე ევერდსეა). მოლოყებისა.

რეილისს.

ვერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

1848 წლის იანვარი

№ 393

ი. ვ. ვ. ვ.

შედარება გაზაფხულისა ზ შემოდგომისა.

(თქმული შეფის თეიმურაზ პარყელიანის.)

- 12 -

ღმერთო, რომელსა ეტყებნ ზეცისა მათა
 კრებულნი,
 ქუჩ კაცნი სამოელისგან, სამოასით გამოძებულნი,
 მამა სარსული ცხოველი, მე თანა არსად ქებულნი.
 სიჯეჟა უქმისა ზაჯიჟათ, ცეცხლი არ მომხედეს
 ვსნებულნი.
 ენა ლოცვას დაძებორა, ჰსჯობდა უფ მიდ-
 მოდებასა,
 ეოველი კაცი ცრუ არსი, დავით ჰსწერს ფსალ-
 მუნებასა,
 წამდა სუთ ღმერთი ვადილო, ეს დამსნას ცეცხ-
 ლთა დებსა,
 1.

ცოცხს სანს ეურსა აამებს, ეს წსე ჰსტირთ რი-
ცორებასა.

სემკითსავ წლანად შეისწულსა, ამ უსარგებ-
ლო აქმულებსა,
განქარებადსა უნდასა, იგ საღმრთოდ მოკიცხუ-
ლებსა,

სულსა სსუა უეობს ჭ კორცნი სსუას რასმე
განიგულებსა,
სრულად სოფლისა მოეგასთა, ისიგ მიაჯეგებს
წელულებსა.

შქონდა რამე საღმრთო სიბრძნე, შეღუთსაგან
ბომბებული,
ჰსწავლით სულთა ამაღლებად, სიჯეუა შედგად
ბომბებული,

იგ მოსწრაფედ სმენად მასდა, გერეინ ვნასე მი-
გებული,
დაღანს ბერი საღმრთო წიგნი, მიწით ვნასე
მოღებული.

არვის უნდა სხარება, არცა წიენი მოციქულთა,
არ გიკურს რომ დაიეიწეეს, შემომქმედი მისგან
ქმნულთა,

განკითხვა ჭ საუკუნო, არც სიკუდილი უმკვ
გულთა,

უნასავთა არას მიკურს, ბერათა მიკურს მონასულთა.

ეველა სოფელს დაემონა, ღიღი იყო გინა მცირე-
სი სმარისაგან უფრო ცუდსა, ესე მკვად გაგიკვრე,
ღრმა რამე ვსთქვ დაძეკარგა, იგი ვეყარვის მოვასმინე,
აწ მეც მივეყვ ლაუნობასა, ევებ ამით მოვიტოსნიე,
კაცმან უნდა კაცს უანბოს, სოცეუო მისკან

გასავინო,

ზირგელ სოცეუო გაუსინჯოს, მასდომა ჭე ტკეუა გონო,
რესოველმაც თქვა სურვინ თქვასო, სოცეუო ცუდო

წასსდონო

ევების რომ აწ მეცა ვთქვა, ცოცა რამე მოსაწონი.

მიასრას გინმე: რად დააბურე, ამ საქმესედე
ენა შენი?

სსეც რამე ვსთქვ უმრავლესი, ქუძსხვან ენა შენი,

ამ სოცეუთა სედ დამხვას გუელს ლასკარო ენა შენი,

აწ ესეცა საკამათოდ, გუელს ლასკარო ენა შენი.

წამლად რამე მოვიცინე, სევედს ფიქრობა
მაქარეებლად,

თვარ ამასე რამცა ვიყავ მე სოცეუთა რათმე
მკრეულად,

ამას წინათ მათ მიჯნურთა, სოცურფეთა ვიყავ
მქელად,

იგი ვინ ვისთვის კელქმნალ იყო, ან მოედდა ცუც-
სლი მესებლად.

მანსაკ ამ საქმესედა, ქეხბაზობა, ცილობა,

ვერ შემოწმება სიტყვსა, ვერცა რას გააღვლობა,
 არა ესა ჭკობს, არა ეს, ბუღლი ეარეაში ყრილობა,
 არითაგ რაც ჭკობდა ეველიაი, ვთქვ თქმუნ ჭქმე-
 ნით ბუჯეობლობა.

მას დიდება, ვინცა სიბრძნით ოასი ნივთი
 შეასავა,
 იგ სს-ტა ჭ სს-ტა შეაერთა, არ წავიდა შეასავა,
 შლტა სმელეთსა დაარიდა, მისგან ცალკე შეასავა,
 შაფსულ შამარად ვარიცა, იგ მალ ერთ წამს
 შეასავა.

აწ მათსაარ თუ რაბული ჭკობს, გასაფსული,
 შემოდგომა?
 მართალი ვსთქვა, არა ემართებს, ერთმანერთსედ
 შემოდგომა,
 სიტყვანი ვსთქვათ ვერ ვაგბედოთ, ერთმანერთსედ
 შემოდგომა,
 სიბრძნის შლტასა შევცურვილგარ, წყალსა მარ-
 თებს შემოდგომა.

გასაფსული ამას იტყვს: სამოთხე ვარ ამ
 სოფლისა,
 ვიამცა ვიყო ამსანაგი, შემოდგომის ანუ სოფლისა,
 სიტყურდეს ჭ შეწნებასა ჩემსას კაცი ვერ მო-
 სოფლისა,
 სიგაკლუსე რადმცა ჭქონდეს, მასცა ჩემისა ნათლისა.

ხუმს ღროში მიწა მდელონი, ზურმუხსცად
ვარდიქცევიან,
სესილი ტურფად გაშლილი, მასედან ზოიქცევიან,
ტურფა უებოო ქალეძანი, მასედან ზეიქცევიან,
ეულისა სეფა ზე ნაღველი, წავლუნ ზე წაქცევიან.
თუთ მას ექმსა მოისწრაფის, ყოვლი სული
მინდვრად, ბაღად,
მოეგონოს კელს კელქმნილი, დახნდების ეულისა
დაღად,
კელთ თასი აქეს მას წალგოცსა, შემოივლებს
თავსა დაღად,
იგ ღოსინობენ მათ გუნებად, გაიღებენ თავსა დაღად.
აჭი აჭიკედების ფრინველი, ყველა იქნების სძობასნი,
იგ აღოსინებენ მსმენელთა, ვით იადონი მეოხასნი,
ვით ქლი ივარობაძიგან, გელნი ყვაგილთა მოხასნი,
ფრინველნი ყველა მობუღობს, მკესნი იქნების
სძობასნი. —

შემოდგომა ამას იტევს: ყრითობ თავსა მაქებარობ,
მართალია აჭეკედები, კიდევ შენი, კიდევ დარობ,
ამსანაგად არ მასსენებ, არცა ხუმთან მეგობარობ,
სწორი გეგვს ზე არ ისწორებ, იგ ამითა მიუძ-
სდარობ.

რით ვერაგარ ბენისთანა, ეს მოითარ თუ მეო-
ბსარ რითა?

უველს კაცსა გვაგონოთ ჩუქს გიუბნოთ სა მართ-

ლოთა,
ჩემგან უკეთ რითა ჰქუქსნი, ბართა თუაუ მითითა.
მე არც სნე მჭირს თუთო-თუთო, მართალი ვთქუა

უველა თვლითა.
ავსტო რა დაიღვეა, იგ ჩემი დრო მაშინ მოვა,
რა სასალმან ევაგილფერი, შეაყარა, მოიპორგვა,
წითლად, ყვთლად, ნარინჯ-თურინჯ, მწვანე, თეთრი

დაიგროვა,
შენ რას უბნობ, თვალმან გუღმან შეგება, ლსინი-
მაშინ ჰქნაოვა.

შენ დროში ცყეათა სსუა ფერი, იგ მწვანის
მეტი რა აქო,

რა ათას ფერი ევაოდეს, იგ თუ არ აქო, რა აქო,
აბა თქუ სსუა რა უწოდო, თუ არ სამოთხე არ
აქო,

თვალნი ფოლადად მიიკრას; ვითა მალნიცმან მაქო. —

აწ გასაფსულო ნასუსობს, გარდი თან ასლაგს
იარა,

მე ემაწული ვარ შენ ბერი, ამით გიხწორებს მე არა,
შემოდგომაზედ გამწერალმან, სალანარაკოდ იარა,
ასალსა ქუჭლსა წამსვლეღმა, საქმე ყის გაუსიარა.

სსუა გერა მოგიგონია, გითქუაშ ფოთოლთა
ქებანი,

ჩემი დრო ფასლი ჭერი, სვედითა მაქარგებანი,
ველთა ვაგივლი თუ მინდორთ, ფშვს ჩემი სურ-
ნელებანი,

სულ ვევაგილითა სავსეა, ქუჭებს საღისი ჭ ზეზანი.

მაშინ განისმენ მეფენი, მინდორად ითხსა კა-
რავსა,

მუჭობითა ვარი მეოხანო, ლხინსა გამართვენ არ ავსა,
ზედაურთ ცხენთა ვაბმენ, მინდორთა დასაფარავსა,
ვარდაისდიან შეფლისსა, ლხინსა არ ვასამწარავსა.

ჩემს ეამში ვაირეცხების, ვანგიანი მიწარკინა,
მომწვანდების ცურუად რამე, ზედან ია ვაეფინა,
ვევაგილებით აივსების, სავსე თასი ჭიქა შინა,

იგ ნაზამარი ეოვლმა სულმა, ჩემ ეამშინა მო-
იღოსინა. —

შემოდგომამ უპასუხა: კარგი რასმე სიტყუა
ბრტყელობ,

სასარგებლო არა ვჭირსრა, ვევაგილი თუ ანუ
მდელობ,

ჩემი საქმე დავანსო, რამდენ რიგით ვასარგებლობ,
ვაგივონებს ეოვლი სული, ვიტყვ რასმე ანუ
ვტელობ.

მითხარ თუ შემოდგომასა, ბალი რათ არ ბა-
ღებულა,

ენკენის თვს საღისინოდ რად კარი არა ვაღებულა,

ვიპოვო მას ღრობს ევაგილი ვით ფერად ფერად
 დასუკლა,
 მათ უცურდესი მიწითვან, სსუა არა გამოღებულა.
 ნარგიში მოვა მას უამსა, ევთლად ამუცნებს
 არებსა,
 სსუსა ევაგილსა ვერ ვსედავ მე მათსა მეუფე-
 თარებსა,
 თუთონ შუჭნის ჭ მოგადესს, სუნსელუბასა არებსა,
 იქ თუ მას ჭკითსაგ სიცურფით, არვის არ შვიდა-
 რებსა.

ვარამფილისა ევაგილი, ვარდსაგა ჭეობის ჭ იასა,
 მისი მშუჭნება უცხო რამ ერთი არ არის იასა,
 ნასე ბაღს როგორ ამეცნებს, რა კარსა შველი
 ლიასა,
 თვალ ზირი უგავს ლაღსა ჭ ტანს იუგამს
 ნარიფანსა.

ნეცარ საშსაშის ევაგილი, გენასობს იცებს ვის არა,
 რა ღრო მომივა აევაგდეს, მოცწონების ვის არა,
 რიანმა გაძლი წითელი, შლუდედ ვარ შუქითარა,
 თუ მათთან ლსინი ვარგიეოს, ეუღსმუცა ეცემის
 ის არა.

ზემს ღრობს ასსია სესედა, ნარინჯ თურინჯი
 ბიათ,
 ბროწყული ჭ ეურძენი, არც ერთი დაჭკლუბითა,

საგრესენ ზე მსტამენ საესე აქესო კალთა ზე უბეგბია,
ამისი ფასი მენ რა ეტობს, ეგობსარი ზე შაქობია.

ხემაზს ეგბმან ბერობა, ზე დრე წარმაგალობა,
შინასაგ მოდღეგნებულსა ქალს დაუკარგო ქალობა,
შე რასოზს დავდე მასთანა,თაგსა დაუწყეოს ბრალობა,
შე ქალი ვარ ზე ხემს უფრო, უშუქსხს ღაწვთა
ღალობა. —

განაფსულმა თქუა: ეგბმანთ თქუენ სოცეუმ
ერთობ მკვასები,

სილამაშითაც შე ეგობო, აბა ეგ არის ჩმასენი,
დაუვალეებული ფოთალი,ვის ეგესარგის ემხეგასები,
გოგრაცა მენს დროს იქნების გათილევისე მკვასენი.

ვაგლასი მენსა ევაგილსა ზე მენსა სილამაშესა,
დასტურად გომში ზე ვაპლი, ღვინოში დამაშესა,
ხუქს შუა განყოფილობა, რამდენი არის რამესა,
ეც მენი შემოდარება, შე საეგედურად მაგესა.

ეროს რასმე დროსა შიხსულსა, მენ სუთა გერ
უდარე,

ვარდსა ევაგილთა მეფესა, რა მისდგომოდეს დარე,
წალკოდს გაპლილი ევაოდეს,სიკეთე მიუქსდარება,
აქ მისთავს ეგლმან ბუღებულმან, თუ რაგარი
ჯრემლი ღვარე.

ხემს დროში იქნას ვარდი ზე, შეკან ბულ-
ბულითა ეგლობა,

ურის ათას ფერი გელობა, მეორეს დანა მჭრელობა,
 ურისა უებობა ჭ მეორის კელქსნა მდებლობა,
 იგ მასეღ ცებლად მღერა ჭ, სმა ათას ფერად
 მჭრელობა.

ბაღსა მარბოდენს მიფხურნი, ბუღბუღთა ნა-
 სონ მეფარე,
 სლცებოდეს სელუა დამწვარი, სრულად უცსლითა
 მუწნებარე,
 ლასვარი სჭირსო საკუდაფად, ზედ ვანმე გარდ-
 მომეფარე,
 მათ მოგონოს მოეფარე, თუთუ იქმნეს ცრემლითა
 მხტეფარე.

თვალმან რა ნსოს უტურფე, ან საყოფელმან
 ენოსანი,
 ზედ დამღროდეს ბუღბუღთი, იგ ათას ფერი
 სმოსანი,
 იგ მისგან უცებო რაც იეოს, მუტრიბი ანუ
 მეოსანი,
 ამათი მსევსი მახუწნე, მენისა ყამის დროსანი. —

მემოდგომა ამას იცეუს: ეგ აგრეა ართუ ტორად,
 იგი ნასე არვის უნდა, თვალნი მათაუს მოსაშორად,
 ზედ ბუღბუღთი დამღროდეს, მუჭმ ეფაროს
 გარდი გორად,

აჲ ხემოც რამ მოისმინე, შეც რამე ვსოქცა შა-
გის წორად-
სეს რა კაკრა გაჭსუვნოდეს, თსილსა ჭკრეფ-
დეს იადონი,
რესთველმაცა ერთობ აქო, მისი სტეწსა მოსანდონი,
მთას გაჭრილი იმასოდეს, სმა იცვალოს თუ რამდონი,
იგ არ არის ბუღბუღს უარ, არცა მისგან გსა-
გრდონი.

არგიცი ვისთჳს გაჭრილა, თგარ იგიც კელად
თქმულათ,
ბუღბუღისაგან ის უფრო, ამ სოფლით შორს
წასულათ
მთასა ზე ცყესა დაჭერინავს, იგ მოთქუმს კარგ
უსულათ,
მის სმის სოცებოს თუ ვითამცა, იანცარიძებს
სულათ.

გერასდრით ვერა მგზობისარ, ეველად გარ ქენი
დარყო,
ხემსა კარგსა ზე შენ ავსა, ერთმანყო შიგან არყო,
ათასი რამე ილაებო, შე ვერ გამცდებ გარყო-
ვს კმარა სსუთა რიგათ ვაქო, აჲ ხემი არე მარყო.
რა უამცა მას დროსა, არც ცსოდეს არცა ციოდეს,
ყოვლის სიკვიით აგსნენ, დამღნენ აღარვის
შიოდეს,

შენ ზალი მოგაქვს ზ მარწევ, წედან ფრინვე-
 ლნი ეოდეს,
 მას ქსტამდნენ ზურა დაკლდესი, ყველას მუც-
 ლები ჰსტკოდეს.

შენ დროში ართუ დარიბნი, შეფენივ გვი-
 ძლებიან,

სას, მიწისა ნყოფნი, ხემს დროში მოისთვლებიან,
 სივსე ზ ავი უსკლები, ხემს დროში დამთვლებიან,
 შამან სექს ყოვლი ზირუცევ, შენგით სიმ-
 შილით კუდებიან.

აღსობა სიმტლე შიმშილი, შენ ერთად შევი-
 ყრიათ,

შემოდგომასეც სუტმელი, ფერით სალასეც ჰყრიათ,
 ყველა ღსინობს ზ თამაშობს, ეუღს არჯის შე-
 მოყრიათ,

შენი მწვანე ზ ყვავილი, ვაეუვრცა ვაგიყრიათ. —
 გასაფსული ვაეუღისდა, საუბარი ისმა მკვასე-
 როდის იყავ ხეში სწორი, რა ილაყმეყრა მოსსმასე?
 ქუჭყანასეც რაც რამ მოყა, შენსა თაგსეც გამოსსე,
 ყველა შენ რით დამოწმე, შით ღასგარი ეუღსა
 მსე.

გასაფსულსეც დაარსებობს, ყოვლი სარჩო-
 მოსგალი,

სყოფს იღებს გამოსსმასა, აღმოხვალ დასგალი,

შენს ღრობი რომ მოიმწიფოს, რა ეგარ შენ-
 გან დასავალი,
 რას მოჭქარაუ, რას მოჭქარაუ, ცელისარ იუ ანუ
 მთურალი.

ქექსენა რომლით ვამღებს, ცსენს სურვითა
 იუ ნაგიითა,
 დიდნი ქლაქნი შაარნი ცასცი შეფეთა სავაითა,
 ვასფსუელ შექნა შესავრობა, სომალდმა ქარ
 ნიაგიითა,
 შენ ღრობა უღირს იგი სარ, გერ მორხენ დაუნ-
 თქაგიითა.

რას უბნობ ბეზავ საწყალო, შენ ვისთან იწვ-
 თი ფერსსაო,
 თავს იქებ შეკი ვამაქებ, შენ ღმერთი დავცემს
 შესსაო,
 ვინც ვაიგონებს დავცინებს, ცველათ რისათვს
 ვექსსაო,
 რა თერთულმან დება დაუწყო, შენ სურვს ის
 მოვცესსაო.

ხემს ღროსა ქარი, რიგი, უკამდგებსა ვდარა,
 დამიშვლდებიან ვვარგებსო, ცეავს წამოისმენ
 შედ არა,
 არ ვაცხელდების ჰური, იც ცებლიად რამე შედარა,
 დასწმს ზე ვარუცსს მწეანეთა, სანდისანა ზე შედარა.

მახინვე ცუდად წავისდეს, წასვალ ჭ ვაგლო
 კარებსა,
 რაგინდ რომ ბეგრი ილაყბო, ჩემთან ვინ დაგა-
 დარებსა,
 არავინ არ დაგიფერებს, საქმესა მიუძსდარებსა,
 ბერთან ემაწვლსა ვინ გაჭსცულის, ანუ ცოცსალ-
 ზედ მკუდარებსა.
 გამსძარათა სეთა ანედლებს, ასრე შეუცვლის
 სსეთათ,

შენს ნიავს ერიდებთან ვაგვასძობს ვითა სეთათ,
 რა შენი ქარი ადგების, სულ დამძებლებს სეთათ,
 შერძე სიციფე მოგასწრობს, ფიცსლაგ წავართმევს
 დღეთათ.

სულ ვასლდების ქუჭყანა, ვაემაწვლდების ბერები,
 ყველა მწვანესა შეიმოსს, გუნძი დამძალი, მელები,
 შეუსუბუქდეს ყველასა, სამთარის ცკივილი მნელები,
 წელის ზირნი მოცინარობენ, ყვაგილოვნებენ გელები.

შემოდგომამ თქუა ნათქუამი: შენი მოძესმა
 მრუდები,

არა გრცხვენთან მქქმნილსარ, სულ შენ ცეკვლისა ბუდები,
 მე ვარ ჭ ჩემი ჭაყრი, სიძართლით ნავთ საეუდები,
 გაწაფსულს სუსცობს ყველაი, ჯონს უნდა მისა-
 ეუდები.

ეს ასრე არის რამელმან დაგებადა მისმა ძალუმმა,

შენ თქვ თუ სორცსა რა ეგოს, არ მოის-
გენოს მუკლებან,
სარხოს სალსინოდ მე ეგობვარ, ეგ სსუამანც
იჯის თვალებმან.

ჩემს უარესი რა ნსონ, მაშინ ყოველთა თვალებმან,
კუთვ ჩემი ქება ეიამხო, იგ სსუაცა დანარ-
ხოშია,

რა ჭსთვლობა შექნან ყოველგან, იგ ერთობ მო-
სანდომია,

ყოველი საქმე ეგონონ ნადირობა ჭ იშია,
დიდთავან ანუ მუტირეთა, იგ ლსინი თუ რა შოშია.

მაშინ შეგნოდნენ გენასნა, წითლოოსან ხარინჯიანი,
მრავლად ებიძნენ მუგვასნი, თუმც არის მათი
შინი,

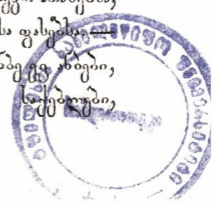
ჭაერი შესაგებული, ართუ სიუსითა მსიანი,
წითელს ღვინოსა ასკედენ, ქვევრები ვარეკსიანი.

მარნები გამდიდრებოდეს, რქასა მსადგმდენ
თასებსა,

ვის ვისთვს ლსინი ეწადოს, რა ჭსეობს არიფთა
დასებსა,

იქ ამღერებდენ მუჯრიბთა, მგოსანთა ზეგრ თასებსა,
ნუ ჭსუყუი ვერას ეიანობ, იგ შენ ამბისა ფასებსა.

ეზაფსულმა ვერუ უთსრა: ცუდ ანბეგე აბიბი,
შევირცხვინოს ქარასხიდა, ეგ უარგო სასებობი,

121

შენ იუბნე უთაგბოლოდ, იყო რამე სტრუოვები,
 შე ვიამბო უმყობესი, გული ერთობ დამიღები,
 გასათსუღს გაიდარებენ, მინდგრად შე მობურ-

თაღები,

მათ უებროთა მოციქეთა, ტერეცად ვერ მოხსნან

თვაღები,

ბურთობენ კვრით კვრამდე, ცხენთა აღარ შეჩხნენ

ნაღები,

იგ მათად ტერეცად გაგიდნენ, ცურუთა კეკლოვი

ქაღები.

მუნ იყოს გამოხუჭნება, გრდა ნაქსმითა კი-

ღება,

შე დავატარებ შე გეობო, ლაღობა არ წაკიდება,

ფოქსა ნამღვეთა წაგება, იგ სათაგისოდ კიდება,

შე უგეთ მოცქონეო, ჰსჭირთ ვისგან ცეცსლთა

ფონება.

ბედაურთ კაცთა სედვნიდენ, კარში არბუდნენ

ცხენებსა,

უბუ იერიდნენ სედასა, იგ კაეშისა სენებსა,

უგაგილსა ქეჭშე დასსდიან, ხალხინოდ განსახეენებსა,

ქარნი ჰსძირევენ ზე უერიდნენ, თას შიგან ჩასადებსა.

დაღამდეს დღენი მსანთლან, იქმოდნენ ხირა-

სხოვენებსა,

დაიფიყებდენ ტირთა ზე, სედათა დასადონებსა,

მოიგონებდენ კლქმს-ღნი, მათსასულსა ჭ ღონებსა,
ესე ჭსეობს მღვრიეს მაჭარსა, იგ შენსა მოსა-
წონებსა.

შემოღვომამ ევრე უთსრა: სიციყუა ერთობ
შარაშარა,
სთალობს დრო ჭსეობს გავსუსულისა, მართალია
იგ მაშარა,
ჟველა ვინე გავამტეუნებს, რა იუბნე წარაშარა,
რა უურძენმან ქარვის ფერმან, წითლაღ სისსლი
გარდმოაღუარა.

ჩ ამასუც დამწუნებ, კვლავ ვამბო უკეთესი,
ენაგისთვე გაშუადებს, რა ინსუს უამესი,
დაიუნჯვს ყოველივე დანერგული დანათესი,
ისარ მშულდნიშობიშარაგუნენ, მეთოდემან ცალი კვესი.

რა გასშირდეს შეურალობა, გამრავლდეს სა-
ღირობანი,
ჟველას მოეწყოს ქარქაში, ევლეთათა შეურილობანი,
დღე, ღამე არვის გახსნდეს, დრო ასუ უდრო-
ობანი,

მაშინ ნიშატათა სიძრავლე, არ იყოს გარდთა შრობანი.

კარში მიგვრიდენ მეფეთა, ქორ ბუდიანსა ხარებსა,
ვერ მორხნენ ვერ ვაატანონ, იგ შავრა განა კარებსა,
წითლათ ღებუდენ ველსა ჭ, იქით ჭ აქეთ კარებსა,
შენი რომელი უღარებს, მას დღესა გასახარებსა.

მოჭქონდეს იეოს დარება, კარის რქებსა ჭ
 თაგებსა,
 უბეოებს წინა იდეტენ, გარეთ ვჭერიდენ აგებსა,
 უეუერე წითლად სეესესა, ზედან თასისა დეოტებსა.
 მუნ მაშინ მათსა ნიძატსა, მბობით ვინ გაათაგებსა.
 ერთი სსუა ვითსია მუნ ჟამად, იგ ერთობ
 მოსაწონებო,
 მოჭქონდესთ სარძი ნაფეოში, იგ ბედაური ქორებო,
 სსუა ჭ სსუა ვეარი მრავალი, არიუ ერთი ჭ
 თარებო,
 ჭსდეგენ დურაეთა სოსობთა, არა ჭხნდესთ ასლო
 მორებო.

ამ საქმესა ჭ ამ დროსა, მენიუ რამ შეუდარეო,
 ცეუილსა სურას აკეიებ, ნურცა ცუდ-მუდსა წარეო,
 ნაფირობდენ ჭ ფრინგლობდენ, ეცლა ვცლს იეოს
 ვარეო,
 უსიოოდ ჭ უსიოსოდ, მაშინ მათ ჭქონდეს დარეო.
 ვსაფსულმა თქუა ვისმინე, თქუცხნი სიციუნში
 თმქულები,
 ხემოდნობასე ირეები, მან დამიწელულა ვულები,
 მენც უეგაროსნარ ჭ მენიუ, საქებრად გამოთქმულები,
 ბედაური ჭ ცურფავარ, მე მსედავს ყოვლი სულები.
 რა დდეგს ვიორგობისთეე, კარგად ის გენასუსება,
 რა თოვლმან წამოგაყაროს, მაშინ შეეეეე მას წუსება,

ჭურჭლობას იკვირო, ვაგვარდეს შენი უსევება,
შენება ცუდად წაგისდეს, თუაღმან დაგაწვიოს ტყუისება.
შემოდგომამ თქუა: რაცრამ სთქუ ვითამცევე
იყოს ეს არა,

შენასა ცუდის ლეუბობით, მე მივსრუდი სთამეს არა,
თუ მე სამთარი წამასდებს, საფსულომ შენდა შესარა,
ჭრიჭინას დროსა რაღა სარ, თაუბარი ხამოცხსეარა. —

ეს არის მათი თნარი, მათი თაფისა ქუანისი,
თქუწცა თქუთ თუ რამეული ჰსეობს, აწ სუ
გაქუეს მათნი თნებანი,

უსქემოს მოწყენილისა, მიცერობის ცუდ ლეუბებანი,
სეფისა შეჭირებებსა არ დაფანცა მცხებანი.

ვათაედა მათი ცილობა, მუღლი ყარყაში ზე
ვება,

სიტყუა ცუდი თქუეს განონად, ვაათუ სარ, ექლისა
დავება,

სულის უაყმო საქმესედა, ეშმაკი ზე მე დავება,
ხეში ზრალია სსუს ვისი, ჭირი მომსტეფს თუ
ვაქუბა.

დასასრული.

ბიბლიკონ კრეზონ.

თავი I.

(რუსულიდან.)

დასასრულს 1703 წლისა, სომალდი, რომელსაც ერქვა «ესპანონ» გამსადებული სრულის სანოვაგითა, დაჯვრებული საქონლითა, მეუღრონიავის დროს, რა აქმო ნავთსადგურისაგან დუნბარისა (ქლაქი შოტლანდიისა) გაიარა კარვა ვსა ჭროდესაჲ მივიდნენერთს ვემის შესადარებელსა ლავთან, მაშინ აუღელდათ ზღუა, რომლის მიხედვით ხაგდეს სომალდის დასამქლათ კაგეზიანი რკინა კალიფორნიამი. ამ დიდის მოგზაურობის განმეგებლობა მიიღო თავის საკუთარს სომალდზედ სურადლინემა,

მოსუცებულმა, შრისხანებ ჭ გამოცდილმან წლუჟა-
ში მოსიარულებით, რომელიც სსსამოეზნოთ მიიღე-
ბდა ამ თანამდებობის აღსრულებასა. ასლა ესა
ესთქუათ, თუ რა იყო მიზეზი ამ გვარ სანერ-
ძლივ მოგსაურობისა.

მეთქუქსმეტეს საუკუნეს ნსევერითეან ვიდრე
ზვდმეტამდენ იყო გეგარდნილნი სმა, რომ მს-
ლობლივ აღისფრის წლუსა ასლანდელს კალი-
ფორნიის წლუს ზირს, რაც მდინარები მომდინა-
რეობდენ, აქუნდათ შირი ოქროსი, ჭ მთები იდ-
გნენ კიდევზეღ ოქროს სამირკველსეჟ. ამ სა-
ჭკრველ მსარეს მეელთაეგან ერქუა ჭ ასლაც ა
ჭქუა ელდორადო (ოქროს მსარე) შრაგალნი მი-
დიოდნენ იმ მსარესეღ ოქროების სამეზნელათ,
შაგრამ სრულებით ვერასა ჭნაებდენ. შრაგალთა
მსწავლულთა, შებღეღ შრაგლის მენზისა
დაიწეეს წერა, რომ ოქროს მსარე სრულებით
არსად არის, არამედ იყო სიჯრუით მოეონება-
დასაწეის შეთერამეტე საუკუნისა, რამდენთამე ეატარ-
თა ეავზანეს კიდევ რამდენიმე სომალდი ელდო-
რადოში, სადაცა ვერა იზოვესრა რომლისა მიზეზით
მოაშლეგინეს ევროპელებს სიჯრუით სმის დავდება ჭ
თუ იცეოდა ვინმე მსოლოდ სუძრობით, სასაჯლოთ.

სჯრადლინიეც აგრეთვე ემებდა ამ ოქროს

შდინარებსა, ეძებდა ელდორადოს ჭ ბოლოს დროს
 რა გეღარ გააწეორა, წავიდა მექსიკის ნაპირებისაკენ
 სამსრეთით, სადაცა იყო მოგება ჭ აქ ვაჭრობ-
 და. სადაც შეიმღებოდა იქ სძარობდა ძალასა სიმ-
 დიდრის მონაობისათჳს. იმ განძარებულ მსრები-
 საკენ მაშინდელ დროებში შეიმღებოდა ავასაკობა,
 რომელსაცა მთავრობა აერე რიგათ არას დას-
 დედა. —

ამ სომალღში იმყოფებოდა ასლგაზდა ემა-
 წული კაცი, სასელად რობისონ, რომელიც არ
 იყო მადრიელი სომალღის ნაცრონისაგან, რადგა-
 ნაც მეტად სასტკად ექცეოდა. ის იყო შოტ-
 ლანდელი, მსიარულის ჭ უსრუენგელის სასიათისა
 შექონე, სიემაწულეში კარგათა სწავლობდა, უნი-
 ვერსიტეტში დადიოდა, მაგრამ სსუე ჭ სსუე
 უბედურებისაგამო გალარიბდა ჭ ღუკარგა მას
 ყოველი ღონისძიება ჭსწავლის მონაობისათჳს. მამა-
 სადამე უნდა გაეშუა მეტადინეობა, რომ როგორმე
 დლიური სასრღო მოეწაუებინა, მაგრამ რას იჯ-
 ყვთ: საჭიროება არ ამღეგდა იმდენ დროს, რომ
 მოეფიქრებინა როგორმე დლიურის სასრღოს შო-
 ენა. რა სასა თაგისი თაგი სიღარიბისაგამო გან-
 წირულებაში, მაშინ დაანება სრულებით თაგი
 სასწავლებელსა ჭ ღუკამის მოსაწაუებლად შევიდა

გეგმობით სამსახურში სტრადლინგის სომალდსედა
რომელსაც მისცეს გვარიანი ადვილი. რობიზონი
აღსრულებდა თავისს საქმეს როვიარტ ჰემდლო
მაგრამ არ მოასწონდა ვი სომალდის პატრონის
უფაქცევა, უფრო ამისაჲს, რომ ზეერველ ავა-
ზაკური ქვავუნდაქსდომოდა გემის მენა გრიხსიანს.
სომალდის პატრონს აგრეთვე არ მოასწონდა პავი-
ონსური ქცევა რობიზონისა, ამის მიწყებით რო-
ბიზონი ფიქრობდა, ემების როვიარტე თავი დაეს-
წია ზ დასათოვნოდა სომალდიდგან ზ გამოსულ-
იყო სმელსედა, სადაც იმგოვნებდა ეზავა სო-
მალდი ზ წასულიყო თავისს ქუწყანაში.

სტრადლინგი ამ თხოვნასედა შეიქნა თანასმა.
ხატქვს ზღუტაში ნავი, ხაწყეს იქ ვოგელივე
რაც ვეუონოდა მას, აყრეთვე ხაწყეს წელით
სავსე ბოხკები, ხასეეს რობიზონი ზ გაიყვანეს
ნაპარს. ამას ეგონა რომ იქ დახედებოდა სო-
ფლო ანუ ქალაქი, სადაც იზავიდა თავისს მხრის
კაცებს...

ნემან რა მიიქვანა კიდესედა რობიზონი, აქმო
ღ უნავე ვასწოვა გემისაკენ. რობიზონი უყურე-
ბდა ნავის უაუქცევასა, უყურა, უყურა ზ რა
თვალს მოეფარა, დაბრუნდა თავ დასროლით, ვარსა
დიდის სიამოვნებით იგამნო რობიზონმა, რომ

ვადრის, იოსიანა სისათვის კაცსა, მაგრამ ამასევე
 კი სწესდა, რომ მოპირდა იგიებს ამხანაგებსა.

ის იყო ნატარა კუნძულზედ, სადაცა იდგნენ
 სსუა ჭ სსუა სეებო; მწვანე მინდორზედ მსე
 ელაძა სსიაძოენოდ. იმის წინ ამაყად მდინარე-
 თბდნენ ორნი მდინარენი, რომელნიცა შერთებო-
 დნენ იმ ადგილს, სადაცა იდგა რობისონი, ჭ
 იქიდან ორივე ერთად ერთად ზღუაში. ის დაე-
 წაფა წყალსა ჭ რა დღისა ასაღი უცივი წყალი,
 მოსწევსა ევაგილი, გადსდგა რამდენიმე სბიუი
 ჭ დაუწყო შინევა გარეშეში ზღუდულთა სეან-
 თა. მარჯვენე იყო მაღალი, ველიანი, სოგიერთს
 ადგილს ამწვანებული ადგილი, სოლოცესნი ეო-
 ველივე უარიელი; ერთს ადგილს დაიხანა რომ
 შთასედე იდგა ერთი გარეული თსა გრძელი რქე-
 ბით; მარცხნივ მოხანდა რამდენიმე რივთ მწვანე
 შინდერები. მაგრამ როგორც მარჯუნივ, აგრეთვე
 მარცხნივ ამაოდ ემებდა კაცის კვალსა. ნარველათ,
 როდესაც გამოვიდოდა ზღუდამქვენამს სსლით, ა-
 რუთვე შიუთი ქლაქი, მაგრამ როდესაც გამოვიდა
 ჭ კარგათ დაავარიელა, სსსა რომ უარიელის
 კულდების მეტი არა იუორა.

კოკვიმბოს ქლაქი არ უნდა იუოს შორსათ,
 შუიქრობდა რობისონი ჭ თან წინ შიდოდა. რო-

დესაც გამოვიდა კიდევსედე, ექმიდან მხოლოდ წამოიღო ცოცხა ოდენი ფული, თოფის წამალი ზ თოფი, ამის გარდა ორი ბოჭკა გამოატანეს, რომელთაც თითონაც არ იცოდა რა იყო; რადგანაც ჰქონებდა, ასლო მასლო სოფლებში თავს ამ ცოცხადენის ფულით გამოგიკვამო, ვიდრე ღმერთი საიდგანსე კარს გამოიღებდესო.

როდესაც წამოდგა წინ, ამ დროს იგრძნო რომ ვიღამაც მოაგლო ორი ბაღნიანი გული, რა მიიხედა უკან, ხსნა რომ ეთამაშება ზ კბილებს უღრეჭმის მაიმუნი, რომელიცა ეკუთვნოდა ესნადონის ბაგრონს სვრადლინესა, ზ რომელიცა მუბესრდა რა ექმსედე შეოფობით გამოიბარა თურმე ხაკის გამორყების დროს ექმითვან ზ გამოჰქევა უკან რომისონს.

რობისონმა გაფაგრებულმან ჰქრა სელი მაიმუნსა ზ წაიდა თაფისს ეზასედე, მარიმონდა მაიმუნი მაინც არა შორდებოდა ზ ელრიფებოდა რათა მაელო დაჯემულს ბირუჯემუსედე მოწყალება ზ ესრედ ეხეჭნებოდა მას. მაგრამ რომისონს არ უნდოდა რათა გამოსცხადებულ იყო კოკეობოას ქალაქში ამისთანას უცხოას ამსანაგით, რომლისა გამოისობით, უძეცესად ჰქრა თავში თოფის კონდანი. რაკი მოსედა ეს უკანასკნელი

სსეული გულში, სწელობული მაიმენი შედგა,
 თვალები დასამსამა, დაუბნელდა, ჯუხები შეხმარია
 თითქო უნდა ვოქტა რამე, დაფიქრებელი დადგა
 ერთის სის ქეჭმა. ზ თავი დაანება რომ წასუღ
 იყო თავის გზასკდ. პარეგლათ რობისონ ავიდა
 ნატარა გორასკდა, მისკედ-მასკდა, მერამ ვერა
 დაინახარა: ვერც ქლაქი, ვერც სოფელი, ვერც
 სსელი ზ ვერც ქონა, ერთის სოცეუთ ვეგარაფერი
 რომლითაც შესძლებოდა ენაენა გეული კაცისა.
 ცოცათი წინ რომ ვიარა, ხასა სეების ცოცები
 იყო მოჭრილი, როგორც ბაღებში
 ზ მიწასკდ ეყარა: მასლობლივ ვეყობოდა სეულ
 მიწასკდ რომ იმასკდ ვეყვლოთ ცხერებს. ბოლოს
 შორს მასლობლივ სლუსა დაინახა ქლაქი: შო-
 ვაღნი მოწითლო ზ მოთეთრო სსელემა; შოკი
 ერთი ბანები სწორე, შოგიერთი დასურული, სს-
 ლში მოხანდა, როგორც ელგარებდსენ ფანვრები;
 მოესმოდა თვითქმის სმა ზ ვურილი ქლაქში
 შეოფთა, მოესმოდა სმა გრიალის ზ წინქელის
 თვლების სსები. ეს რასაკურეული კოკეიმბოაო! —
 ამთარხია სწორე მასლობლივი გზა, ვასწია რაც
 შეძლო რაკი მიუსლოვდა, ქაშა შამოუბერა ზ
 გადასარა სსელი, მაშინ წმინდათ დაინახა ვლადებ
 სკდ შოგიერთს ადვილს ამოსული მწეანე ბლოა

სეში, გუნდი ფრინველია ზ არეთვე გარეულთა თსათა.
 კოკვიმბოს ქლაქი არ უნდა ყოფილიყო მა-
 ლიან შორსა, ამასთანავე შესნოდა მალიან შორს არ
 მოშორებულ იყო შლუს კიდესა ზ გსა არ არე-
 თდა. მიისეღ მოისედა რა სრულეს ყურადღებით,
 გამობრუნდა იმ კლდეებისკენ, რომელიცა მდგო-
 მარგობდა მარცხნივ. როდესაც ავიდანიველს გორასედა
 ზ დადგა სწორე ადგილსა მაშინ დაინახა მრ-
 ყალი მთები, კლდეები ზ მინდვრები გარნა კაცის
 ცვალი კი ვერსად შენიშნა. მაშინ აუოცდა კლ-
 დეებზედ, მისწია მალალ წვერამდისინ, საიდგა-
 ნაც დაინახა მრავალი მთები ზ მინდვრები, რო-
 შელსაცა შემოქსევეული ჭქონდა გარეშემო შლუა.
 ამასობაში დაულამდა ზ სადაც დაულამდა, ის
 ალაგი იყო იმისი იმ ღამის სადგომი. რობიზონს,
 როგორც დალაულს ზ მოქანცულს, ემინა მა-
 ლიან ცკბილათ, რომელმაცა მოუწვეველად
 სედამდა სისქარსა.

შეორე დღეს, ადგა მალიან ადრე ზ დაუწყო
 შინგუთა თაგისს მამულსა. იმასა ჭქონდა ორი
 თაფი, ორი ცული, დიდი დანა, თუგის ქვაბი,
 სსარებთა, იარაღი, მეტი ცანისამოსი;
 ამის გარდა რამდენიმე ლურსმანი, ცილოს ნაჭე-
 ზი, ერთი ბოტკა თაფის წამალი, ცუვა, ერთი

მარკი სუსარო, შეათხე ნატყერი გინინახი, ჩადებული
თქუნი ზე კატალი.

ესენი რომ ნახა მაშინკი მისუდა, რომ სტრა-
დლინგს გამოესტუმრებინა სხუა აზრით. იმ აზ-
რით, რომ სრულებით მოხზობლიყო კაცთა უდგომს
კუნძულზედ, ზე თუ სრულებით არა დიდხანსაც.
არის ეტანება იმ ალაცს. თუ ეს ასე არ იყო,
რათ გამოატანა ამდენი საჭიროებისათვის გამოსა-
ყენებელი მასალა?... ეანა მართლა ამ ადგილს
არაგინა სდგას? ეანა მარტოკა მე ვარო? იტყო-
და ცირილით რობისონი. როდესაც გაათავა საუ-
ზმე, კიდევ არა სვეროდა რომ მარტოკა იყო
იმ კუნძულზედ. როდესაც წადგა წინ, დაინახა
ფრინველი მშულობიანის სხით მკედომარე ერთს
ალაცს ზე არ იძროდა ადგილიდამ.

ეს ფრინველი იყო იადონი, ელვარეს ფრთე-
ბით, დიდის ნისკარჯით. რობისონი მიუაქლოვდა,
მაგრამ ფრინველი მაინც არ იძროდა ადგილიდამ,
უფურებდა კაცსა მშულობიანის სხით, თითქოს
შეხვეულიაო, ვარსა ეანკურებით.

რობისონი შედგა.

მაშ შენ არ იუცი რა არის კაცით? ეუბნებოდა
ფრინველსა, შენ არ იუცი რომ გამოდგები საჭ-
მლათაო.

დაიკრა ყელი კონდასზედა ჭ შეყენა ჩასმასი.

ფრინველმა აიღო თავი ძალა, ჭ უფრო
გაკვრების სასით ყურს უცდებდა კაცის ჭ თა-
ფის სმას, შემდგომ შემოჭკრა ფრთა ფრთას, ჭ
რა შეჭსტყვივლა, დაიწყო წმენდა ოქროს
ფრთებისა. მასლობლივ რაბიზონმა დაინახა კვა-
ლად რამდენიმე ფრინველი; ზოგნი იხსდნენ ბუ-
ფში, ზოგნი ხის შტოებზედ ჭ მშულობიანათ
გალობდნენ. სედიმა პრაგალს მშუჭნიკოს ფრინვე-
ლებს, რომელნიცა რა ფრინამდნენ ბოწყუნამდნენ
მზის სინათლეზედ. წადვა კიდევ წინა დაინახა
კურდღლის ოდენი ზაჯარა ცხოველი, რომელიც
იჭდა უკანა ფეხებზედ, სოლო წინა ფეხებით
ეჭირა სილა ჭ სჭამდა დიდის ემთავნებით, რამ-
წავ დაინახა კაცი გაგლო ყელიდამ საჭმელი ჭ
მიეიდა დედასთან, რომელიც იჭდა მასლობლივ
თავის შულებთან ჭ სჭამდნენ სილსა. ეს იყო
ის ცხოველი, რომელსაც ემასიან აგუჯს; ზატარა-
ხანს შედგენენ შემდგომს, ისევ მიჭევესყელი ჭამასა.
შემდეგ ხასა ზღვს ღორი ჯატრით მოხილნი,
რომელნიცა მშულობიანათ დეებო-დნენ ჭ ცხას
ამლევენენ.

ეს მშულობა არა უცნაურითა ცხოველთა იმას
ამტკიცებდა, რომ ამის მეტი კაცი, ამ ზატარას

კუნძულზედ სსუა არავინ იყო.

მაგრამ ამსაუც ფიქრობდა, თუ რათ ვნახე
 გუშინ ტყეში მოჭრილი შეშები, თუ კაცისგნით
 არ არისო. დაძინება კარგათ ჭ ნასა რომ ვარე-
 ულს ისებს შესძლებათ ასე ადვილად მოშორება
 სეებითგან შტაებისა შწუახეს ფოთლების სატყე-
 ლად რა უკვლა ესენასა მაშინ იერძნო თავისი მდგო-
 მარება, ჭ სიმძიმე თავის სიცოცხლისა, რა
 გამოკრებილი იქნა სალსისაგან. უნდა მოძეუ-
 დარიყო სსუა ჭ სსუა მისესით ჭ შიმშილით.
 თქ! როგორ სასისლრად მიანდა მაშის იმას
 სტრადლინგი! ამ დროს შესედა ერთს სეს, რომ-
 ლის ქუჩშ იდვა ჭ ნასა მარიმონდა მაიმუნი ზედ
 იფდა ჭ სილსა ჰსტამდა.

გულ დაკლებულმა ჭ გაჯერებულმა რობი-
 შონმან აიღო თოფი ჭ უნდოდა ესროლა მაი-
 მუნისათვის, რომლითაც უნდოდა ამოეყარა მაიმუნ-
 ზედ ჭავრი ნატრონისა. დაუშინსა ჭ გაისროლა...
 მაიმუნმა რა დაინასა მისი მოძრობა ჭ შეიტყო
 იმისი გულის წადილი, თუმცა მოეფარა სესა,
 მაინც უოცათ გვერდში მოხვდა. ესე თოფის
 დაცლა წირველი იყო ამ კაცთაგან უმყოფს კუნ-
 ძულზედ. ისე დაიქუსა რომ სმა მისცა მთელმა
 კუნძულმა. ამ სმამ მიაღწია ცხოველთა ყურა-

მდენ, რომელთა შორის დაიბადა უკარი დიდი შიში.

ფრანგულნი აფრანდენ უწყსოდ; შორის მათგან ბათიანი ისმოდა ბლავილი ვარუელთა თხათა ზე ამავე დროს ისმოდა სმა ცირილის მსგავსი.

მაელი დღე დადიოდა რობისონი გულგულ დაკრფილი ზე შიშიედ ჩაფიქრებული, ცდილობდა როგორმე ეპოვნა კეთილი კაცისა. რა ვერა გაიგორა, სრულებით გასწირული ზე მოქსცული დაბრუნდა ადგილასა მას, სადაც ჭქონდა ბინა ზე სადაცა რა დაჟდა მოსასუშნებლად, უცებ მოსედა ქუა ბეჭში.

განკურებით უფურებდა: თუ ვინ იყო ამ საშინელს ალაცს, ამისი მებრძოლე ანუ მესუმარე? რა ვერავინ დაინახა ზე თავი მიღო ქუასედე, ამ დროს კვალად მოსედა თავში ნატარა მცო ბნისა, ამასედე მაშინვე წამოსცა ზე რა შესედა ნახა მსიარულის სასით მარიმონდა მაიმუნი, რომელიცა გადავიდოდა ერთის სიდამ შეორესედე, საქმობდა ორის ფესით ზე სტამდა სანოვაგეს, რომელსედაც ესრედ გასარებული იყო.

ყოვლის სასოწარკვეთილების შემდეგ მან სრულებით იგრძნო თავისი მდგომარეობა ზე აღარ ეძებდა კაცის კეთლს, მაგრამ მაინც სრულებით

არ მიეხდო უძიებობას. კარგათ იცოდა ამ უბე-
დურებასთან, რომ როგორც მოცულებულს გაცს
უნდა მოეთმინა თავისი უბედურება.

ასეთი მამული რობისონისა იყო კუნძული
მოკრძო, თერამევი ანუ ოცი გეზი სიგე, სო-
ლო შვი გერსი სივანე. კუნძული ესე იყო, ისე
შვიდრულით დასატული, რომ უბედურს სადგომს
გაცი ვერ ამოარხევდა. მიეზი თუმცა შესვლებოდა
სოლომე, მოუსავალი ადგილი, ღრმა დედეები ჭ
შალალი სეფები, ვარსა ესენი აზრდილებდნენ მწვა-
ნე მინდვრებსა. ეს იყო საკრებელი რომ ამ
ტყიანს ალავს სრულებით გველი არ მოიპოვე-
ბოდა. ყოველგან ნასავდა გაცი მშენებნიერს ტივს
წყაროებს, რომელნიცა იკარგებოდნენ აქა-იქ მწვა-
ნე ბაღსებში; ყოველგან მცენარენი იზდებოდნენ
შვიდრად, ვარემო ნასავდით მშენებნიერთა თვალ-
თათვს უცნობთა ალავთა, მაგრამ მეტად მშენებ-
ნიერთა. წყლის ნაპირსეჲ მოიპოვებოდა უნგარიძო
კიბორჩხალები ყოველ ვეარი, იქვე ქუშაშეღ,
რომელთცა იყო გამოტანილი წყალადამ. სტოდენ
დიდროანნი ზღვს კიბორჩხალები, სოლო ნასდნენ
მრავალნი თევზნი სსუა ჭ სსუა ფერისა ჭ ვა-
რისნი.

რალა უნდა ვიზრუნოთ ამ კაცისთვის, რადგანაც
5.

რომ იმყოფება ამისთანა მდიდარ კუნძულსა?
საღისს შეკრებულა? რა საჭიროა საღისი?... საღ-
ისმა მოიძიარა ის თავისგან ზ ვაგდეს მარცო!
განა თითონ ვრას მოასურსებს უხალსით? ესლა
მსოლოდ იქნა დამოკიდებული თავისს თავსედ,
ანა ვისენით ა იქნება დამოკიდებული! მეორეს
ეს, ეს კუნძული არ არის ძალიან შორს სმულე-
თითგან; ეფიგვავსინ შეუძლიან რომ დაისახოს
სოლოდ არამც თუ სომადღები, ნაგებოც, ეს იქ-
ნება იმისთვის, სოლოდ წამის შესახებებული აღა-
ვი, ესლაკი განძორება აღარ აწუსებს იმას; ის
მიიღებდა ღიჯის სამოგებით, თუ რომ დარხე-
ბოდა მარტოდ სიკუთვლიდენ.

ასლა ამ კუნძულსედ ის იყო ზღვს გაცი.
იმას ისე არა უყვარდა, როგორც ზღუ. უყვარ-
და ზ აუ გარკვეთო თას კუთხივ ასეყვია, რო-
მელიც იცამს ლამქისსა მსეყვსად, მამასადამ
კმაყოფილი უნდა იყოს თავისს მდგომარეობით.
გნახით რა იქნება?....

თავი II.

გაიარა სამა თაქსმ.

მიწა, რომელსაც იყო დაჯივებული რაბი.

შონი, არამც თუ იყო კარგი სსაცსოკრენლად,
არამც იყო მაცოცსლეტილი.

გაგები ზ სოვიერთი სეები, რომელნიცა
უძლიდნენ ჰსწარეს ადვილს, ამოამრო ზ მთ
გამოანსა თუ როგორ ხამოდიდნენ წელები.
იქვე სხანდა ბილიეები, ამოგანი სოვი მიდიო-
და წელისაგენ, სოვი მასხაგენ, სოვი სეების
ქეჭმა, რომელიცა იყო გაძლილი ქოლვის მს-
გაგსად. ამის ქეჭმა ფოსკნეუდ იყო მიწაზედ
ხარტმული რაღაც რამ სკამის მსგავსათ; ამის
გვერდსეუდ სტოლის გვარად იყო დწნული, ეს
იყო იმისი ადვილი, სადაც ფიქობდა, სტამა
ზ სიდგანაც უეუწებდა სღუმსა. ყოველივე ბი-
ლიკი იყო გატარებული მღუმში, სადაც კადეკა
სსოვირობს რობისონი. მან გააღდა ეს მღუმე
ზ ამალთა, შემაბდა ცულით, იმ აზრით რომ
ივეების გიყო ხალვათათათა. იქ დაღდა თავისის ქანუ-
ბითა ზ საზრდითი. ის აგრეთვე ცდილობდა რომ
გარედამ მოერთო კარვით, ხარვა სსუა ზ სსუა
ევაგილები; ორივეს მსარეს თავისის სსლისა
ხარვა ორი ბსა. მაგრამ ვერ შეიოხეს ამ მკე-
ნარეებმა ახალი მიწა ზ თოქმის დახმენ, ხამო-
უშუქს ფოთლები. მღუმეს შესეალიდგან. წყაროს
წყელი არ იყო შარს, ზ რიბისონი იმედიანობ-

და დაებრუნებინა სიკაცსლვე მათოჯს. ერთი მოქ-
 დინარეს წყაროთაგანს იყო სავსე თევზებითა.
 წელის ვერდსუდ იმდენი ასარა, რომ ღრმა ვა-
 ნიერი ორმოა შექნა. ეს ვაჯარა მღვრემდისინ
 რომლცხა განმაკულობაში შეიქნა გუბე ჭ ბალო
 იყო მათა, მხოლოდკი არადერი არა ჭქონდა.
 ხერგა. ამას ვარდა დაწნა მადე თევზების დასა-
 ჭყრად, დიდას ვაჭირებოთ ამ მადითგან რომე-
 ლიცა გამოელოდა ბოჭკიდგან ვაჯკითა ბადე;
 მაგრამ, აი უბედურება, წყაროების მიორსუდ ივე-
 ნენ წვეტიანა ქუჭბი; ბადე მოღებოდა სოლმე
 ჭ ისეოდა, რომლისგამო გამერებოდნენ სოლმე
 თევზები ჭ დაიმალებოდნენ დიდის სისქართა
 ქუჭების ქუჭმა. რა უნდა ექნა: რა ამით ვერა
 ვაწეორა, მოერისა ღურსმანი კავის მსეგვსად,
 რასაკურგელია ამით უჯრო მარჯუჭთ დაიჭერდა,
 მაგრამ ამას უნდოდა მოთმინება ჭ დიდა დრო.
 ამის ბუდსუდ სლუს კიბორხსალების დაჭერა შეი-
 ძლებოდა კელითაც, ჭ შრომა რომელიცა ვასწია
 ბალსუდ, არ დაიკარგა უბრალოთ. ამის ვარდა
 რომისონსა ჭქონდა შეძლება რომ ენადირსა.
 ნადირობა ესე ერთის მსრივ იყო კეთილი საქმე;
 ასე რომ კუნძულსუდ ივენენ ძალიან ბუერნი
 ვარეულნი კაცები, რომელნიცა შესტამდნენ ფრინ-

ფელსა ბუდეში, გამოათრევენ ბლარცებსა ჭ
სუტანჯავდენ საშინლოთ. ნადირობით თვთქმის
აქოსწყუჯუთ თავის კუნძულსედ, ამ ეგარი ავასა-
ცბი.

რამდენიმე სენის განმელობაში მოსწყინდა
ჟოგელიგი ესე. აღეცდა სოლმე დურბინდსა ჭ
შინფავდა გარძემო ზღუტსა, უნდა შეეცყო თუ
რომელს კუნძულსედ იმეოფებოდა? დიდის გულის
მოდგინებით შინფამდა გარსკვლავებსა ჭ იაოგა
რომ ის იმეოფებოდა იმ კუნძულეთბაცსედ,
რომელსაცა ეწოდებოდათ ჩილოე. შეამოწმარა თა-
ვისას ანგარიშით იაოგა, რომ იყო ან კუნძულსედ
უქან-ქერანადგოე, შემდგომ წმინდა ამეროსიასედ,
ანუ წმინდა ქელოკოსედ. იმას არა ჭქონდა დიდ-
რონი იარაღი, რომლითაც შეეცყო ნამდულათ
ის ადგილი რომელსედაც ვერ არავინ არ ეო-
ფილიყო. რადგანაც ვერ მიეგნო სწორეთ ამ
კუნძულის სასელს, აილა ჭ თავისი საკელი და-
არქუთ. — კუნძული რობისონისა.

დიდის ცდით უეურებდა ჭ ჭსწავლობდა მია
ჩეჭულუბასა: ცსოერუბასა სსუა ჭ სსუა ცსო-
ვილთა თავის კუნძულისასა. უსაქმობით ამღვედა
სასელსა სსუა ჭ სსუა ადგილებს. იმ ნაწიოს,
საცა იყო გამოეგანილი ჭ დაცოვებული მარცოცა

დაარქო, ნაბიბი ესაღონისა; კლდეებს, რომელნი
 უა ხანდენ თეთრათა ზე წითლათ, დაარქუ; ცეუ-
 თლი კოკეიმბო; ცუეს ცუკანი დაარქო; კლდეებს,
 რომელნიცა იყვნენ ოღუო ხოღუო ვადსა ვარდნელი-
 დაარქო სვრადლანკი, რადგანც ეს სსელი ჭსმუ-
 ლდა. ამ მოენბი მდებარეობდა ნაცარა მანდარი,
 რომელსეც მომდინარეობდა წყარო სმოვანი,
 ზე რომელიცა ხეწათადა სლუქმა.

წყაროში მოიპოებოდნენ თევზები, კიბორჩხა-
 ლები, სლუს ჰიას გარეულნი ცსოველნი გარ-
 შქმო იყვნენ მრავალნი; მსოლოდ ეს იყო ტი-
 რი, რომ ყოველთვის ან უნდა გაეხინა ცესელი
 რომ შაყრო, ან შაყსარმა რამ, ეს უღირდა მა-
 ლიან მურად. უნდა მოეგონებინა ადული ღონის-
 ძიება. რამდენიმე დღეს სჭამდა მსოლოთ თსილსა
 ზე შოგიყრისა ნაყოფსა სისასა. მაგრამ ყოველ-
 დღეს ესეც მოსწყენდა, ზე არ იყო მსიარული.
 წამალი ბეგრი ჭქონდა, მაგრამ დრო კიდევ ღმე-
 რთმა იცოდა რამდენი ედგა წინ. რომ ჭქონოდა
 გოგირდი, მაშინ ნაპარქელით შაქლებოდა ცეს-
 ლის გახენა. ემბდა კუნძულსეც გოგირდსა, მაგ-
 რამ ვერ იწოვა; გამინფა ორი სე, უსვა ერთ-
 მანერთს, სასა რომ გასურდნენ, მაგრამ ცესელი
 ვერ მოსცა. ბოლოს დროს შქმთსეგვით, იწოვა

ერთი არამატოვანი სე, რომელსედაც იზღებდა
 ია, მაისის წიწკა, ხატელები გასურდნენ მაშინვე
 რაწაგ აიღო ცლში. რაწაგ წაუსო ერთმანერსს,
 მაშინვე დაინახა სუბუქი თეთრი ბოლი განძორე-
 ბული სისგან, ბოლას ამოვიდა ალი. სანქაროდ
 მოაგონდა გამსმარი შტოები ზ დაყარა, მოვი-
 და კარგათ ზ გამოიღდა უვესლი. რობიზონი
 იყო ძალიან გახარებული ამის გამოხენისათჳს.
 თუმცა გარეულმა თსებმა ზ ყოველმა უსოველმა
 შვიტყეს რა არის კაცი ზირველსავე თოდის სმით
 ზ ერიდებოდნენ, მაგრამ რობიზონი მოასყრსებდა
 სოლმე ზ მიეწარებოდა. ეს გარეულნი უსოველნი
 არამც თუ გამოადგებოდა მას მხოლოდ საჭმე-
 ლათ; მათ რქებისას აკეთებდა წამლის ხასყრელსა
 ზ სსუა წერილძალსა, სასლონისათჳს საჭიროებას;
 უყავისას აკეთებდა სალიჩებს, საბანსა, ცომრებსა,
 ამისათჳს, რომ ჩუყყო საჭმელი, რომ არ გა-
 ფუტებულყო. მან მაკერა სანადირო უყავის
 უანისამოსი, რომელსაც ატარებდა ყოველთჳს.
 ზ ესრედ ჰქონდა ყოველივე საჭირო. ჰქონდა ღრო
 ეფიქრა ზ ეფურებისა თუ რავიორ სუსოგრებდენ
 ზირუჯყენი, ან რომელს რა ჩუყულუბა ჰქონდა,
 როგორც უსოველსა ისე იქუოს ბუნებას, მაგრამ
 რას იტყვათ მუბლი სანდისსან მუყაურებდა,

რაც წუხებდა, თითქო რაც აკლდა. ფიქრობდა, ფიქრობდა, ზოლოს მოიგონა რომ აკლდა თამაქო, რომელსეც ისე ძალიან იყო შეხეული. ამ ფიქრის შემდგომ დაღონებული ზეწესებული, დადოდა რა დილას თავის საბანებელში, თოფით მსარსედ, ცუდი წელიწადი, უკრათ დაინახა რომ სქელი ფოთლები რაღამაც შეანძრია.

ეს იყო მარიმონდა.

რამწე დაინახა მაიმუნმა თავისი მტერი, მაშინვე გადასცა ერთის სიღამ მიორსედ, შესამწედ ზე დაქალა, შემდგომ რამდენისაძე სანსა დაინახა კიდევ; იცდა უშიშრად სესედ, ცამაცრებული თავისის კუდიით. ორივეს წინა სელებითა ეჭირა რაც ნაყოფი ზე სცემა ერთმანერას, სან დაკრამდა სოლმე სესედ, უნდოდა ეცესა როდესაც გერეცესა, დაუწეო კბილებითა ფსეკა, გამინჯა გარქმეო ზე ზოლოს კვლად ეცირგებულმან დაუწეო ცემა ერთი შეორეს.

შესეღულობა მარიმონდასი, სულ ყოველთუხ მოაგონებდა რომ ბიონსა უკმაყოფილებასა: ის მოაგონებდა სტრადლიონესა ზე ასლი რომ დაინახა უფრო ძალიან შეამსგავსა უწინდელს თავისსა სტრადლიონს. მაგრამ კიდევ ცუდი დაუწეო, დედე

დღესას უყურა, უყურა, ბოლოს მივარდა და თავი
სის ცუდით უშტეტა სხილის ვაგონს.

როდესაც ხოცდა გარეულ ვაგონს, რამდენა
ვერძე სხა მარბიანდა, და ჰქონდა თავის თავ-
სა, მოველა თუ არა, როგორც მესე ცხოველი?
მარბიანდას უკანასკნელში შენიძნა, რომ ეჭირა
ცალს კლით ვეგრდი—ვლევდა ბლასსა, მან-
გაძდა, ლეძდა და იღებდა ვეგრდსეფ. მაშინ
ის იყო გაშდარი, აღარც იყო აღინდელსავით
მარდი, ბეწვ აღარა ჰქონდა რიგსეფ დაწეობილი
ასე, რომ რობსონს ეგონა, მარბიანდა ევლარ
თუოცსეფის ხამს დღესათ. რამდენიმე დღის შემ-
დგომს ამისა სხა რომ ესლა კარგათ იყო, ვე-
ლით აღარ ეჭირა ვეგრდი. ჰსინდა რომ ენაყნა
მაიმუნს ისეთი ბლასი, რომლითაც მოიზინა
თავი. შევი, ფიქრობდა რობსონი, ვერ მიპოვებ
ბლასი, რომელმაც დაიჭიროს თამბაქოს აღ-
ვით, თუმცა მისწავლია კარგს სსწავლელებ-
შით. მეც უნახამო, გამოვეცდი მარბიანდასავით
ბლასებთს მებნას: დაეწეობ მონსეკას, მინფას
და იქნება მეც ვინოვნო რამეო. მოწეინდა, მა-
გრამ რა ვაწეობა.

თავი III.

სამის გზის შემდეგ რომანოზმა იპოვა ბაღასი, თამბაქოს შესტეგისი ასე რომ ფოთლები ჰქონდა შემოიკლი, დაუწყო კარგათ მსუნჯება, დასუნა, და ღება, თითქოს ჰამაყდა მიიმუნსა, მაგრამ ზიარევილი ეს მსუნჯე ტარა ვაწყდა არ უღიბდა სიკოტსლეთი: ერთი ბაღასი, რომელიცა ზიარევილად გაშენდა იყო შესამიანი, როდესაც დადგა ენა მამხინვე დაუწყო წვა, რადგანც თამბაქომაც იტის ესე წვა ამის მიხედვით არ გადავლო ზ უფრო სისარულითა ღებდა. როდესაც ცოც-ცოცათი მოუპარებოდა წვა ასე რომ აღარ შეიძლებოდა მოთამუნა, გამოეყარა ზიარედგან, დაესიგდა ზიარევილი ისე ეწოდა, თითქოს ტყვისლი დაუღვათ. მიუღლ ტანსუდ გამოეყარა ზატარ-ზატარა მიმიბები ზ ისეთ ნაირათ დასუსტდა, რომ წყარომდისინ მლიველა მიაღწია, რომ ეყების წელით მოეკლა წვა ესე.

მიმათ ზ კრძალოვით ელოდა სიკუდილსა; მიუბრუნდა შვევას ზ გულისსაკუდავით ამოიოსნა. თავისს სამიწბლო ტესყანა წაომოუღდა თვალწინ; ფიქრობდა, რომ კაცისათვის საჭიროთა სასლში უოფნა.

რომდენსამე დღის შემდეგ შორსა, ღრუ შო-
 უბორუნდა. მაგრამ ესა ეფრთხილუბითა ექმდა-
 თამბაქოს; შაგროცა ეკველი ბალსი თავისს გუნ-
 შულსედ; დასმო, დაწვა იჯიფეულად, იმ ასრით
 რომ შეცდოა რომელი უფრო გვეჩებოდა სურსე-
 ლუბით თამბაქოსა. თრთა შეყნარეთა ავობეს ბო-
 ლოს ეყვას, ასლა რომასანი სულ სწევდა.
 გილზებდა სწევდა, სქესს აკეობდა სწევდა,
 აკეობდა სკამსა, კიბესა, ცაღათასა სულ სწევდა.
 ან წაგიდოდა თქსების დასაჭვრათა, — წამოწე-
 ბოდა თავისს სხლის წანა სკამსედ, სწევდა, სა-
 დილს უკან, რომესაც ფიქობდა სულ ჰსწევდა.
 ესლა სუეელა ჰქობდა. კულა თამბაქო ისიც იძო-
 ვა, მაგრამ სანდანს რულსეიც დღობდებოდა
 სოლსე ჰ სწესდა. შარეულთა იფიქრა, უქიფოთ
 სომ არავითა; მაგრამ უწინდელივით საქმობდა
 ჰ ღონიერი იყო. მას უკან იფიქრა სომ არ მა-
 წეანეს ძალიან სურსელოვანთ სეებმო; მან მოკვდა
 თავის გარძამო, მანცა უწინდელივით რადაც
 აწვა მძიმეთ გულსედ. შეცდოა მისედა რომ
 სწეინდა თქსა, რადეან მედამ ჰსტედა. ეს თეფ-
 შის ტემც აკვრძალა. უფრო დღობდებოდა
 მამს, რადესაც მოატანდა სესე ჰ ფრისეულნი
 აღარ გამოდოდნენ თავიანთ ბუფითგან რომ ევ-

სწილოებისა, რომელთაც იცან ზ აღსრულებენ
თავიანთ წესსა, დააყენებენ ყარაულს ზ იცნობენ
სმასა მტრისასა.

იგი უთვალთვალენდა სუფიელას რასაც აკვირებ-
დნენ, სიამოვნებით შინჟამდა ზ საკვრეველს მსხუ-
დულობას ამა ცხოველთა, ნასიყურთა ოსავსათა;
იმათი ფესები თითქო გაკვირებული იყო ცდომად,
კავიანი ბრხსილუბა, რომლის გამო აქუს ღონის-
ძიების ცოცხვა მიწასვე; იმათი ცეკვი არა დაფა-
რული მოკლე ელვარე ბეწვთა; იმათი თაყი ზ
რგველი თაყლები.....

იგი უყურებდა როგორც თამაშობენ ერთმანერთ-
ში, ეჭიდებოდნენ. მაგრამ იმათა ღრია-
ლმა დიდხანი მოაწეინეს, მან ინაცრა უწინდელი
სინუმი ზ განშორება. მაგრამ ისინი არაძც თუ
მარტო მოაწეინას აკმარებდენ, ზ სწორეთ ავნებდენ
კიდევ მას. ერთს დილას სანა რომ იმისი ბასხა
დაცარიელებულ იყო, სრულებით აღარა გაეშოთრა
არცა ერთი კიბორჩხალი. გაფიგურებულმან გამო-
უცხადა ასაღათ მოსულთ ოძიანობა; სამი დღე
უთვალთვალენდა, დასდევდა მათათი სელანი დე-
ცემოდენ სოღმი თოფის ცეცხით, დანარჩენი გა-
იქცეოდნენ, ბოლოს სელანების ჯარი ჩაცვდნენ
ზღუტაში, გადავიდნენ მეორე მხარეს კუნძულისა.

რომი იყო მარცხებული დამამარცხებელისათვის. ცუ-
 ვისაგან დასაჯილთა ვაიკეთა ქუჩისაგან, ვაიკე-
 თა თავისათვის აგრეთვე ცუვის ტომარე, რომ-
 მელმთავც შეინახა დადნობლი დუმა იმათიანგე
 მოწოდებული. მაშინ ბეძელთ ვეკითხებნა ჭრქი,
 რომელთა ენათბოდა დღე ზღაძე. ბუნჯის ცუ-
 ვისაგან შეიკურა თავისათვის ქუდი დიდის ნაწარმ-
 ბით რომ დეფურა შესისაგან. ვაძინფა მან
 აგრეთვე იმათი სორცი, შეძლებოდა საჭელოთ
 თუ არა? მაგრამ ვერ იყო კარგი. მხოლოდ ვუ-
 ლა ზღაძე შენელებული იმა ისიც წიწკით,
 გემოიელი იყო. დღეები, კვრები, თათქუბი გა-
 დიოდნენ იმავე საქმეში, მუშაობაში ზღაძე
 ბის დროს უსაქმითი. როდესაც კითხულობდა
 წიგნსა, მაშინ უკოცათი მოძორდებოდა სოლმე
 დარდი, ისიც უკოცას სასხა. დადიოდა აქეთ-იქით
 კუნძულსეც მეტის უსაქმობით, ამოხტრიდა სო-
 ლმე სესეც თავის საკელსა ზღაძესა, თუქსა
 ზღაძესა, როდის იყო გამოყვანილი სომალდი-
 დგან. ბოლოს დროს, როდესაც ვაიკელიდა ისევ
 იმ კონსეც ზღაძესა სიჯეუქს: მოტლანდია—
 მაშინვე საჩქაროთ დაუწეებდა ვული უქმის თი-
 თქას ვაიკლანებდა სძახა თავისის ქუჩისიდამა. იგ-
 ნენ ისეთნი ცხოველნი, რომელნიცა ამოვანებ-

ღუბ კუნძულსა.

მაგრამ სამძარცვენი არ აღუვდა ფიქრსა, რომ მას აგლია სიღისის შეკრებილება. იგი პირველდა თავის მტკნარებას ავთამყოფობას. ფიქრს მირთული წავიდოდა სიღიმე მთაში, წაღებდა იასწიგნსა, ღურბინსა ზ მბიუსსა. მას უგვარდა მისგლია ზღვს კიდესედა, აქ დაღებოდა სიღიმე ზ მბიუსნდებოდა ზღუასა, სეამდა დღის ადგილს ზღვსსა, ზ ატარებდა იქ ღროს მიუღლს საათობით, საღაცა მსგეფა ზღვს აღდგენასა. —

ერასულ დინასა მას რომ მშისხახსელის ღროს ეახათა ზღუქაში ერთმა შაკმა ბუსის ოღენმა წერტილმა, რომელსაცა უღელოდა წინ ქუთითა წყალი, თითქოს სიძალესა წინ; თვალები დაუნებლდა ზ გაარსოულა როგორც ცემა; დღისანს უუტრებდა ღურბინდით, მაგრამ არ იძროდა რასაცა სედაგდა. —

ამაშიაკ მოსცეუგდა! ეს იქნება კლდეო, ამ მზრით ფიქრობდა რომელიც გამოხნდა ცალღის ღროს. მას გახწმინდა მინა ღურბინდისა ზ მტკნარა რომ უფრო დღით გამოხნდა ზ ცალღის ქუთი ძალიან შიარს მიხნდებოდა!...

— ენა ის კუნძულია?... ფიქრობდა!...

თუ კუნძულია, უთუოთ არის იქ ვინსუ? —

ჰო! მე ამას შევიტყობ...

ვაჯავებ ნავსა, ჭ თუ ღმერთს ვეწოდებო, მივაღწევ იქმდისს...

აქ შამოქსმა კაცის ფეხის სძა. მან სიხქარით მიიხედა.

ეს იყო შარიმონდა.

საწვალობელი შამოქსი აღარა სცის, აღარ არის განარებული, გამსდარა, ეცემა მარტობით. რამჟავ დაინხა რობისონი, შექმნდა ჭ უნდა გაქცეულ იყო, მაგრამ უშიშრად ვადმოღვაწინ თრიოდ სძი ნაბიჯი ჭ დაჯდა, მაგრამ ეშინოდა რომ შესეგნა რობისონისათვის.

განა მან დაინხა, რომ კაცს არ ჰქონდა თოფი?

შამოქსი იყო ჭკვანი ცხოველი იმ კუნძულზედ. იმან მოიგონა რომ სომალდში როდესაც იყო ესმოდა სძა, თუმცაკი ეშინოდა სომალდის ნაცრონისა, ამხიარულედა საღისსა თავისის ქვევითა, ასლაკი გღია მარტო, ეს შებესრდა, მაგრამ სწესდა თუ რათ მოეკიდა ფეხსათ ჭ სუდათ, როდესაც საწვალი ცხოველი იგოფდა შუა რობისონის მწესარებასა. დაუბრუნდა რობისონს შარსოებისგან შებესრებული, დაეიწედა რომ იყო დაჭრილი რობისონისაკენ, მივიდა შევობრულად დაუქნია საგი. — რობისონმაც მოიბრუნა გული ჭ

ველი დაუქნია.

ბასუსათ შაიძუნმა დასამსამა თვალები, შეთრ-
თოლდა, მაგრამ ეგრე მოუდგა ალღო.

რობისონი თუთან მივიდა, წაუსო ველი რამ-
დენჯერმე თავსედა, შებლწყდა, დაუძასა სასყლი
შე წავიდა შინ. მარიმონდა სისარულით წამაისცა
შე გაჭყუა მას. სასლში.

გაჯი და შაიძუნი შერიგდნენ, ორივეს ძალიან
შეაწუსა მარჯობამ.

თავი IV.

ხეცნი სწელობელი კუნძულზედ მცხოვრეა
ბი აღარ იყო ისე დაღონებული და მოწყენილი,
როგორც ადრე. ცქეში სიარულს, სივსეში
დასვენებას და შეშობას უფრო მოუძაგა. მოუ-
ძაგა აგრეთვე ლანარაკსა იმიტომ, რომ ესმოდა
სმა თავისის ამხანაგისა.

მარიმონდა შაიძუნი გაუსდა ასლა ამხანაგათ,
შეგობრად და მოსამსახურეთა. თუთმის იმისი
ნიძნები ესმოდა, როდესაც უნდოდა გაემსიარულე-
ბინა; ისე მოუქცეოდა, რომ დაწყებინებდა სვლა-
მას და სარბილს. გადასდებოდა ერთის სიღამ შე-
ორგზედ, განებ დალაგდა, რომ შეეცყო სმა

ცხოველისა.

რობისონს უყვარდა, უაღერსებდა ამ სასიით.

ზოგჯერ დაიწყოებოდა სოლმე სადილსედა, ზოგჯერ კი სტამბინ ჰურსა ერთათ, იმისათვის რომ ეზრატებოდა რობისონს. შემდგომ შევიდა ხელსულებამი სადილსა სტამბა მინდორში სის ქეშში, სადაც მაიმუნი მოკუნტული უფდა ზირ ჰ ზირ სტოლსედა. რასაც კი ახამსებდა, იმწამსეგ მიუტნდა სოლმე სტოლსედა. მან შეიფარა სორცი გარეულის თსებისა ჰ აგუტისა; მაიმუნიც ძალიან დაიხვეა სორცის ტამს. სტოლსედა გომოხნდებოდა სოლმე ზოგჯერ მარომონდა მაიმუნის ნანადირევი ჰ თუ არ იტნებოდა სოლ, მამინეგ წამოსტებოდა სოლმე სტოლიდგან ჰ კაქეცეოდა მსლობელ ტეეში ჰ დაბრუნდებოდა სოლითაზროძლისაც ტამა შეიძლებოდა. ამას უფრო გაეცებოდა, ვიდრე სსტასა.

მოასლოვდა ზამთარი, დრო წუმებისა, სადაც უფრო ავდრობდა ეკენისთეეში ჰ ღუნობისთეეში. რობისონმა ამოაჩნია სსტა მარგეტს ადვილი ჰ ის დაუთმო თავის ერთეულს ამხანაგსა მსლობლივ უდაბნოსა. წელის ზირს იყო ამწვანებული ადვილი, რომელმაც იყო მძეწხიფიათ სუთი. მაღალი სე. ამ სეების ღერძნი იფენს ძალიან

კარგნი, კვდლებს დასამარებლად; ოთხი სე იდგა,
 ავთქმის ოთხ კუთხითა ზე ერთი იყო მათ შუა,
 ასიუქ ძალიან კარგი იყო ბნის დასატყუათ. რო-
 ზისონმა მოხტრა მსლუბლოვ ვაიგები, გასუფ-
 ააგა; ჩამოათალა ქეშითი შტოები სეებს ზე მსი-
 ზრუოდ მაჭყო კელი საქმეს. ორს კვრას დაწნა,
 კვდლები, წაუსგა აინა ზე ქვმა. კარგათ დასუ-
 რა ბანი ზე იყო გამყოფილი თავისის ასა-
 ღის სსლეთა. ასლა ძალიან უკვრდა, თუ რო-
 ვორ გასლო იმ უდამნობი ამდენი სანი, ადრინ-
 დელი სსლეთი ძალიან კარგი იყო მაიმუნებისაჲს,
 შიგნიდამ ეტყობოდა რომ იდგა გარკი: კვდელზედ,
 ეკიდა კარგათ დაქმენდილი: თათვი, ცულო, ღურ-
 ბინდი, დიდი დანა, მეორე კვდელზედ ეკიდა სუ-
 ყველა ნაირი იმისი ნიბუსები; შუა ბომზედ ეკი-
 და თათვის წამლის ჩსაყრელი პარკი, რომელ-
 შიაც ეყარა თამბაქო ზე სსუა კელ ზე კელ მო-
 სსმარებელი. თავისი ქეპი, ქონი, სტაროებისა-
 ჲს ცეკები, ანის სორცი დაგდო უდამნობი,
 მარიმონდასთან შესანსაგათ. აქამდისინ ჭქონდა,
 სტოლი უძრავი, იფიქრა როგორმე ეკავებინა,
 სსუა უცეთესი თავის ქონში. იქვე გაიგმა იარი
 ზეპი, ერთი თავისთჲს, ზე მეორე მარიმონდასა-
 ჲს, იმ აზრით რომ დამედარ იუროდესაც.

შივიდოდა სოლიმე თავის მეზობელთან. მაგა
 რამ რობისონსკი დაგიწყედა სტოლისა ჭ ტამის
 საქმე: ესლა სსუა ფიქრი ჭქონდა. როგორღაც
 მარიშონდამ, ცეცხი სიარულის შეძღვევ, მოიტანა
 სსუა ჭ სსუა ნაყოფი. სისა, რომეღონიც არა.
 ჭქონდა. სასული რობისონსა. მან გამინფა ოსინი.
 დიდის ეურადღებით, დაფიქრდვა ჭ იტყოდა: რა-
 ცრამ არ ვასიერე ეს სე ხემს სსლთანაო? ფიქ-
 რობდა: ბალსა ჭ ბოსტყუულსა ვაგახენ ხემს სას-
 ლის ვეგრდსედაო ჭ ისევე ისე მშქსნიერი იქნება,
 წყაროც ასლო მაქეს მოხარწყავათ. შეძღვევ ღუ-
 დის შემწობით შევიხევე ნატარა თსებს, რომე-
 ლნიც ვაბსდებთან ჭ მომცემენ რძქსაო, ერბოს ჭ
 ყველს! როგორვერ ვიფიქრე ეს ადრევეო. უთუ-
 თო მეუღლებთან შინაურნი თსებო, ვაგახენ შლუს
 ღორებსა... ხემა სასლი გამოგლდება ჭ იქნება
 შთელი ჭყრმაო!... მაგრამ ვერ ადრეა, ვერ
 უნდა ვიფიქრო ხემის ბალსათს... ეს მიწა სა-
 ყოფიერი ვსდება ხემის შოთით. ვაგივლი ჭ
 გამოვივლი ხრდილში, რომეღონცა იქნება შედეგ-
 ნილი ხემენია დარგულის სეებისაგანაო; მაშინ
 შეგონება თითქოს რომ შინა ვარ, შინამდისინ
 ესლა, მაშინ მე შექნება ხემა კელით ვაპეოებუ-
 ლი რამ... წვიმის მოსულით მიწა დაღობა, ასე

რომ ადგილი იყო სველი მიწის მოთხრა. სან ცუ-
ლთო, სან ნიხით, სწმენდა, სთხრიდა, ვლევადდა.
ჩ რგამდა შტოებს, თესლებს, რომელიც მოა-
გროვა იქვე, რომლითაც ამოვიდოდა ასალი.
მცენარე. იმ არეში ყოველფერი მოდიოდა ჩქარა.

როდესაც ბალი იყო გათავებული, ხარცმული.
იყვნენ საჭირო სეები ჩ სხუა, რომისონმა. დი-
კრიბა ვულსედ კელები ჩ შესწირა ღმერთს მა-
დლობა, რომ შესალებინა გათავება დაწყობილის.
საქმისა. არც ერთველ არ იყო ესე გასარებული.
როგორც მაშინ, როდესაც გათავებამოიარა შუა
ხეივანში, რომლის ნაწილებსედ თუშცა არაფერი.
არ იყო ამოსული, მაგრამ ამოვიდოდა სხუა ჩ
სხუა მშუშნიერი ყვავილები; ასე ეგონა რომ აევა-
ებული არის ასლადო. გარშემო დაცრიალებდენ.
ფუტკრები ჩ ფიქრობდა გაკეთებინა გეგები, ასე
ეგონა რომ სეამდა სხუა სხუა კარეს ფრინვე-
ლებს. აღარაფერი არ მოიგონა. ამასედ უკეოესი.
თავის დროს გატარებისათს.

როდესაც დაიწყო დიდი წუმები, ასე რომ
აღარ შეიძლებოდა ვარეთ გამოხვლა ნიაღვ-
რებისაგან, ნუგეშსა სცემდა თავის თავსა რომ
რაც დარგო ანუ დათესა კარგათ ისეირებსო. ასე-
თი წუმები იყო, რომ ძლიერს გამოასწევდა გარგო.

რომ არ მოძორებულიყო თავის სასლსა მოეკლა
 რამ ნადირი; მაგრამ რათ უნდოდა, ჭქონდა საკმა-
 თად მოძისადებული საჭმელი, საქმეც გაიხინა.

მაშინ მიჰყო კელი სასლის საქმეებსა: გააკეთა
 სცოლი, ორი სკამი, გაასლა ცასცი, მას უკან
 მიჰყო სსუა საქმეებსა, აგრეთვე თავის თავის სა-
 ჭიროსა.

ამ სიარულში ზ მუშაობაში დაუძულდა ცა-
 ნისამოსი; უნდა რითიმე დაეფარა თავისი ცანი
 სოცხისაგან, სოცივისაგან ზ კოლოებისაგან, ამი-
 სათვის ფიქრობდა გაეკეთებინა ცანისამოსი თავის-
 თვის სელანის ცეკვისაგან, მაგრამ მასუკან ამოაჩ-
 ხია გარეული თხის ცეკვისა, რადგან უფრო
 რბილი იყო. ამისთვის ვერ გაიკეთა ღულისძნის
 ნემსი, მაგები გამოადრო აფრიდგან, გამოსტრა
 ცეკვი ზ დაუწყო კერვა. ერთ კურას უკან მსა-
 თა ჭქონდა ცანთ საცმელი. მარიმონდას გაუკურა
 და ზ ამასთანავე გაქსარდა, რომ დაინახა თავისი
 წაგრონი ასალ საკურველს ცანისამოსში. ესამოფ-
 ნებოდა რომ კაცი გავდა მას, ეგონა ესეც მაიმუ-
 ნილო რადგანც ბეწულები გარეთ ჭქონდა, რაც
 საკურველება ნახა შინაგამდა. კელს უსყამდა, ბრუ-
 ნამდა, სცოდა, სრულებით გამსიარულებული, ამუ-
 რებოდა მარდთ ბანსედ ზ იქიდაძ შიშით

მეწესებულო უეურება კაცს. რომ გუ-
მოვიდა შინადან ვარკთ მაიმენი გამოჭყეა, რამ-
დენიმე წამი ისრე იდვა მ უეურება, ერბამათ
ვაქანა მ შესტა. მსარსელ რობისონსა. —

მაბესრდა მაიმენის სიაბილი მ სისარული,
რობისონმა აიღო თავისი ბიბლია, ჩიბუსი მ დას-
დვა სტოლსედ, დააფინა კლაკები მსწედა, ფიქ-
რობდა რომ წაეკიანა მ ეფიქრებინა რამ მომა-
გალისაივს. ამ დროს მაიმენმა მოიტაცა მუარე
ჩიბუსი, ჩაიღო პირში, დაუგდა პირ მ პირ
მ დალუნა თავი; მაგრამ ესე უკვრდა, რომ
ბოლი არ გამოდიოდა პირიდვან.

რობისონმა გამოართო ჩიბუსი, გაუცენა თამბა-
ქითი, მოუკიდა ტყესლი მ მისტა, რამწავ მოს-
წია მ ბოლი მოსედა ყელში, გადაგდო ჩიბუსი,
დასველა სწელობელმა, კელი ჭკრა სტოლსა
უდაგდო უკან, სულ სეულებში, საცოდა-
ვით შეურიალი. რამწავ დაინანა პირველი სახის
დაღმეტა მარიმონდასი, რობისონმა დაიწყო სიცი-
ლი, რომელსაც მისტა სმა კუნძულმა. კუნძულ-
სედ მეოფობის დროს ეს სიცილი იყო პირველი.

(დასასრული ისილეთ შემდგომ წიგნში.)

საფლავი შეფის ირაკლისა

(თ. ნიკოლაძის ბარათის ლექსებითგან)

შოგიდრე შესლოა შენს საფლავის წინ, გძიო
რო მსკოგანო
ღ სრულთ დაგანსეგ შენს სასულსე, შეფეგ
სმოგანო!
ას! რად არ ძალუმს განსოვლებია წმინდას აზრდილსა,
რომ გარდამოსედი ახალს ქართლსა, შენს ღირ-
შეას შუღსა?
თაყვანს ვსცემ შენსა ხანდერძებს, წინა-სწა-
რად იქმულს,
განსოგს სიკუდილის ეყმს რა უოსნარ ქართლს
დაბღლებულს?
ამა აღსრულდა გელმწიფური აქ აზრი შენი.
8:

ღ ეჭსტამო ნაყოფსა მისგან ტკბილსა აწ შენსა
შენი!

ეთით ვითარებით ვარდასეწილთ შენთ შუღთ
მიდამო

მოაქუსთ მამულში განათლება ზე კმა სამო;
მათი ცხოველი, ცრფალებით აღსავსე სული,
უდნობს ვინუღსა ჩრდილოეთსა განცეცსლებული
ღ შენითა ჰსიდეგნ თესლთა ძურგასთ მშო-
ბელს ქექყანად,

შსუგაღის ცის ქუჭმ მოსამკაღად ერთი ათასად.
სადაც აქამდის ერძლით ზე ძალით ჰტუღობდა
ქართველი,

შენ სამუჯდობო მოქლაქის ჰმართავს აწ ცელი.
აწ რაღას ერჩის ქართლის გუღსა გასპის
ღელვა,

გერღა ურეგს მას განსეენებას მისი აღსეეგღვა.
შაგის სღვს ზურთინი, ნაცეღად ჩუჭნთა მოსისხ-
ღოო მტერიო,

აწ მოგვეგერიას შრაგლისა მსრით ჩუჭნთა მოძ-
შეთა.

მუჯღობა შესა წმინდას ახრდიღს, გმირო
განთქმული,

უგანასეენლო იგერიის.— სიმტეცის სული!
აწ მისედა ქართლი შესა ქუჭლსა ანდეგმ ნამეგსა

ღ თაყვანსა სცემს ზენსა, საფლავს, ცრემლით
აღნაგსა!

1842 წელსა.

ზღაპარი.

ერთს განშორებულს ჭკალსა კარდარიოზი
ჭბუღობდა,
თვსს ბუდეს მართუწთ ქურცითა სარობდა დღუ-
ლუნებდა,
უზრუნველობით ის არე მოხნდა ვითომ სამოთხე,
ესე რა ნასეს მსიღველთა მუის განუმსდეს მას
მასკა
ხიჯნი მრავლობით სსუა ჳ სსუა მივიღოდიან
მხთანა,
ქებას, დიდებას უძღუნიდნენ ადარებდნენ მოიბთანა,
ყოველი თვსს სიევარულსა ერთგულებას უცხადებდა,
გარნა იგი ვით რომ ბუსებს არეის ზასუესს არ
უცებდა.
ერთს ღღეს ხრდილოს მსრით რამე შავი ღრუ-
ბელი აღმოსხნდა,
ქარი ქოიელი მოჭბურა ჳ კარდარიოზს აღარ სხნდა

გრივალმან დასცა მიდამო ჭ წარივცა სსუა,
მსარეს,

აუთ არ ივოდა ეს ძალა სდ დაუცვევის ვის არეს,
სედა აფერესს ზერესს გინა ჭეროსე ეფერთა შინა,

ანუ დაღუაეს სლუა რომელიძე, ანუ თუ დაფ-
ლავს ქუძასა შინა,

ცუვონი დასცნოა ნისლეტი გაჭფანცა ქუჭყენის
სფეროსა,

ჩიჯო გამონსდა დაბუსვთ სტურეცდა თუს სამ-
ჭემუნეაროსა.

რა ეს ისილა განათად ჩიჯო ასალი ადვილი,
მიძლილ მოძლილი ფოთლები ჭ ბუეყების სადგურნი.

აუმიც დაუმიძდა დანახვა ესოსლა შესაზარებლად,
უღონო ქმნილი მდუმარე მათხიგან იყო მარებლად-

ქუჭყენთა ისილა პოლიბი ჭ მწგანე დიდნი ბუეყნი,
სატრფოთა თუსთა მაყიერ იმათ გაჭქონდა ეციენი,

სურდა აჭფრინდეს სასქაროდ მოსმუნოს თუსი
ბუედენი,

გარსა ისილა ფრთუ თუსი დაცუვნილ იყენს ეა-
გელნი.

შეორთოლდა იწყო კანკალი ჭ დიოხსრა მწაყთა,
იფიქრა ესე ყოველი განცემა არის წამ ერთა;

ანუ შურია მტრისიგან ჩემსედა დაუსწროელი,
დაუსწროელი.

შეგნებლად ჩემდა ცუდონი კვლავ ვის უნსაგს
 გარდასტა ხელად, ვითომცა მწკანსედე მაინც,
 ჭ მას საგსს მოკიდებულსა ზაყეის სადგურს
 სასურველ იყო მისთვისა სმა მათი ეუოსა,
 ადგილი იგი ჭ არე მათშიგან იგი ცხოველი,
 მარამ რა ექნა უღონოს სიკვდილსა თვსას ელოდდა,
 ჭ საუკუნოდ საფლავსაც იქიდგან გამაელოდდა.

გნეინა ბარბარე აქორაქმისა.

გოგჩის ტა.

(თ. ალექსანდრე გვგვამის ლექსებითგან.)

გოგჩა, ტა ვრცელი, სმოვანებით ზღვისა
 თდესმე ზურთთა აღქაყებით, ღვლავს მისისსაყდ:
 შოგეყრ ვით სარკე გულ უბოყლო, წმინდა,
 უძრავი,

თვს შორის საცავს უცნა ლაყვარებს ჭ მათთ
შწვანეთა.

მაგრამ ნაქცევნი, მისთა კიდეთ ძამით შმასველნი,
საგლოგნო ნიშნი შენობაა, კვლავ ეწოვანთა,
სად ყვაებულან დიდებულად ქალაქნი გრცელნი
ჭ სად დღეს ვსედავთ ოღენ ბუშთა ჭ ნაცამალთა,
ჭმუნვათა თვსთა მხსველთაგა აზიარებენ,
უდაბურება, მხუმარება, არარობა,

თვალთა ჭ ვუღსა კაცისას სევდით ავსებენ
ჭ უხებლით წარმოდგება, ოსერით ეს ყრმნობა;
აჲა ალოცთა დიდებულთა გრუქული ნაშაი;
აჲა ქალაქთა ჩინებულთა სვედრი უცოლო.
აჲა ჩუჭნისა მომავლისა სამღული საცი,
მსალოდ აწმეუსე რას დაბმულსარ, სვედავ
ბრძობილო! —

ესე კმარა მულ საცნობო ყოფილ ცამარად,
სად კვლავ მეფენი მოწიწებით ესმდათ მტკპარად,
ჭ უცნა მიმართ გრვეინგიდიან სმანი ფსალმუნთა.
დღეს ეს ნაქცევი, სასიერად მაჩრდილობელი
სედავს თვს ქუჭმე დამხოქველად ოღენ ზირუცეეთა,
ზოგვერ ნადირთა, ზოგვერ მსეცთა, ჭ სან წარ-
მეღელითა.

მუნ შეფარებს საქონელთა, შორით ზიდულთა.
ეს ეროფი ქეთა, სანე შლილის ოთსკუთხედისა,

ადგილ არს, სადა სავაჭრონი მდიდრად წყობილან,
 სომეხნი მსსენი, კელაგანნი მამცებლობისა,
 ბირსა ქუჭუნისას ამ საქმითა ადრიკ ცნობილან.
 მაშინ მათ შორის სძარ ეოფილა ქურუთა მქონე,
 არათუ გერკსლით, ხლობითაცა ეოვლად მდიდარნი,
 აწ მტვრად აღუვლან იგი ძალი ჭ იგი ღონე,
 მათთა განთქმულთა შეკლებათა წარშლილან კვალნი!
 მისედე ამა გრჯელსა ვაკის, ქუაყრილსა ბნელად,
 კვლავ ასარესსა, სად ჰქონათა უაიჭთა სიბოლა.
 ზოგნის უაწყობა, ჭაბუკთ მსუდართ ვამოსაცდელად,
 შუბთა ცრიალი, ვირითთ ცუორცა ჭ ისართ
 სიოლა.

ვრთვის ესეცა ქუანი შაგნი დღეს დასაგსილნი,
 ურთიერთთანა კავშირებით აღმალუებულან;
 მკუთუნეონი მათნი, ბუდნიერნი ჭ კმაყოფილნი,
 ოდესმე მათში განცსრომილან, განშუჭნებულან!
 აქაც მუდარა ძალი, მაღალს ცასცსა ამაყად,
 წყლობათა ჭ რისხვს ფრქუჭყით მმართველი
 ერთა;

აქაც უღრღნიათ შურსა, მტრობას ვულები სარბად,
 ცრფილნი აქც მუქსტუალეიან კვლავ ერთმან-
 ერთთა!

რადეწთ ბანოვანთ შეგნებანი, ასლად მშლილობანი,
 ჭაგლის სიწმინდეს მიუწინადაეს ხაპირს ამ ცბისას,

ვარდნი, წაშასნი ზე მასანი ზე გიშრის შუაობისი,
 რადენ ცხის ტურფად ვარდულია სარკისა წელისას;
 რადენ ცხის მთვარეს თავმოწონეს, მათთან
 მათსედათ

უგრძენია იქსი ხარულ ვოფა ზე მოღრებლელია.
 მაკამ რა? დროსა მსერულის ცელით, ყოვლითა
 წარწყმენდათ

ცოურთა მგობი მშუწნებლობაც სსუათებრ მოს-
 თვლილა.

 ფრინველი.

შავო ფრინველო! შოშას მსეგასო,
 შენმა ტიკტიკმა გული აღაგბო.
 ნუ თუ შენც ხუქობ, მძობელ ქუჭყანს,
 მოძობრებელ საწ ზე იგლოვ ამს?...

თუშე მოგონებით, გასელუბულო,
 მოსიქტამ უწელოდ, დწეულაწეული;
 შავრამ ვინ არას შენი მსმენელი;
 ვინ არს ნუგემის აწ მომუქული.
 სით მოფრენილი, სდაურისაწ,
 ხუცა თუ რითა გაშმაგებურსარ?...

თუ მას შეგონებ, ვინ ერთი მოაგრაბს,
 ვინ ძლიერებით, უოველვან სარობს,
 ვის შუქნის ცასცი, სკინტრა, ცურვნი,
 ზორჭირი მძიძე, მარად ღლე ღოსინი,
 ვინ განგეარისნებს, მტვრთავან ვნებას,
 ვის ქუჭმუკრდომნი, ვჭყოლო განსგენებას!
 მამ განაგრძელებე მე შენი სტუქსნა,
 ზ მით დამიტბე მე ყურთა სმენა.

დიმიტრი მეღვწეობსუცესოვია

შ. იენას, 1859 წელს.

—————

ს.....

—————

სად არს ევაგილო ის სიკურფენი,
 როს მოწაწებით შეკასი კელი?
 ზ ცრფიადებთ ბუღბუღოვ მსტუქსნი,
 შენის მსკრითა იყო მოძლსენი!

შექსნება იგი სრულად მოცსიდა,
 საბრალოდ ვიშყრ ვაყვალბუღსა,
 ფოთოლნი შენნი ვსედავ ძიოს ჭყრთა,
 ზ ემსგესები დაობუღსა.

ტურფა ყვევილო ფერიო უმკრთალო,
 ცრფიალეზითა როძელს გემონსე,
 აა! ასლაკა ფერშ, უმკრთალო,
 შარამ მიკსდია ცნობისა გონსე!

სოფლის მუსთლობა შენც გამოსცადე?
 იმედი თუქცა, დიდი სოცეში,
 რორიგ შენს გულში გიცი დაქსასე
 შინს სოცურფე ჭშანხთქე სილრქეში...

გერ ისმენ გერას, გერც გულის მეერას,
 გერცა ოსერასა, გერცა გოდებას;
 გელარც ბუღბულის ცრუქლითა ყეფას,
 შამ რაღას გაქნეც ბლაგეას ზ წერას!!!

დამ. ბერიევი.

მოკლისათვის ახალ მოზარდის სეკონდისა,
დროა დამ დაბადებისა სრულს აღზრდადის. (*)

წარუგეყნ მოქმედა ზ მიწის მუშაკობა მკა-
დგენენ უმაკრესსა მკობსა სოფლის ნატრონსა
მოლაქებისსა. არის თარი წარუგეყო ღვრისი, რო-
მელსედაც სრულებით ბრუნავს ევროპიული მი-
წის მუშაკობა. ეს თარი მკობ ესრედ მჭიდროდ
ურთიერთისა შორის არის დაკავშირებული ზ ესე
გითარი ურთიერთი შედმოქმედება აქვს ერას —
მოორესედა, რომელ აწინაგონს მიწის მუშაკობის

(*) ეს არის თარემხილი აღრონობისს აღუქმი
ბუნებების თსსულები დამ, რომელიც არის დაბე-
ჭდილი 1852 წ. სოფლიურის ადგილ მამულის
ნატრონობის ეკურნალობი. ამ თარემხსში არის გა-
შეკებული რაოდენიმე ადგილები, რომელიც არ
დავინსე მოიელ სეჭიროდ.

მდგომარეობაში ერას უმეოროდ გამოდგომა არ შეუძლიან.

მართალია, შეიძლება ვახსენოთ ბინადარი ხალხნი, მეუღობელონი იმისათხა ადვილებსა, სადაც განსაკუთრებით ჭკეპნი წარუგეუ ზ სადაც კაცთაგან არის ფრთად მტორედი მსორეგელობა, მს. ზედა, რომ მიეცეს მუყნარუსა კელოვებულია შეწყნება.

მსლობლად ზეყნოს აირქისა, ფრთად დიდს ხეგრეყსედა, რომელიც აწოდება წამწასად, დადს ურატსუ ფრთი ტქნისა, ზ ხსიათ რქიანის საქიანლისა, სადაც არა ხსანს კელოცა მაწის შემუძაკებინა. მტორედი მტორედა დაკლებამ მოხასლობისგან ვარდაქთა ვარქმეო რაბისა, ოდგემე საესე ხოვლებითა, ხსანვებითა ზ ბალებითა, ფრცკოს უფანოს სამოვრად. მსეკსს სამოვრად შეიქნენ მინდორნი კალამარისა ზ აწყლიისა, სადაც ხსანან საქციენი მრავლისა ქლექებისანი. რუსკიში, კაწიის ზღუს წარსედა, დანის ვანსების ქეჭვანაში ზ სასოვადოდ სამკრეოთს მანდერის ღებურთხეებში, მაწის მუძაკნი უწარგეღესად იეოლიყუნ წარუგეყსა.

ეს მაგალითები ვეახსენებენ, რომელ შეიძლება წარუგეუ მოქნდეს წარმატებით, მამსაც,

თუნდ სრულებით არ მუშაკობდენ მაწას, მაგ-
რამ იმ შემოსევებაში, ოდესაც იქ მოხასილენი
ჭაბუკენ იმთა კმასეოფულისა სასრდოსა, ანუ
ოდესაც იმ მოხასილეთა ვაქმეთა დვას მუშობ-
ლად სილნი მაწას მუშაკი, მსვიდგელი საქონ-
ლასა ზ სსუა სასრდოების ღონისძიების შიამ კიმი.

თუქცა შარუცევუ ჭევით იქ, სდაც არ მუშა-
კობენ მაწას, მაკრამ არ მუშადუბა წომოვად-
გინოთ იმისათხა რაოდენიმე მაკალათი, რომ მაწა
შეიმუშაკებადეს უშარუცევად; წომოვება სკნოქს-
გამი, შებღობამი, შებასტნობამი ზ სსუებში
გარდაქუ ვეთთ არის დამოკიდებული მოქმეობასდ
შარუცევსა, რაშეუთცა ცეპლეს განძაბანებულს
მაწას სსუქსა ის სსუელი, ის ბაქტნის ვვლით
ის ენა, იქცა, რაშეუთსდ ქეჭქენას შქსუდა
კერძად დადდ ნეოფუციო მაწის ნადაგი ზ სა-
სამოვხნა ჭევა, მსწოფელ მოუძღურებდას ზ მა-
ლა მესდებთ, თუ იმთა შორის არ იქნება ვა-
გეთებული შარუცევს სდვომები, სდაც ცხო-
ველნი აძლეენ მაწის მუშაკს ძუზღესხა მახალ-
სა ნეოფუციანისხა.

მაგულ მაწიანს ქეჭქენას შკაბებში, ვითარცა
რუსკომი, სკუთრივ განძარებულთ სკასტა ზ
დიდის ქლექბადამ, შარუცევს მოქმეობს კ'დვ.

უფროდნ შოგვერ ვითარცა მოქმედებასა განსა-
 გუთრებულსა ჭ განსსუაებულსა მიწის მუქაკო-
 ზისაგან. ლერმანისა ჭ ქარხციაში, სადაც სასლოდენ
 უფრო მჭიდროდ, უკუწ დაწვეს უუწება იმ რქი-
 ანს საქონელსედ, რომელიც ეკუთვნის მიწას
 ანუ ფერძის (ქოქის განშორებით ვაკეთებულს
 ზალით სასასლეს ვომურებით, სასნაგით ჭ სს. აგარაკს)
 ვითარცა ამა მიწის ანუ ფერძის მიუცილებლად
 განუშორებულს ნაწილსედ. ანგლაში ჭ ლოლან-
 დიაში ზირუცევს სადგომები ჭ სასნაგები არიან.
 ზირუცებით მქერებულნი, ერთი არ გამოდგება
 უმეოროდ, სწორედ ესრედ, როგორც ფაბრიკა
 (ქარხანა) უმაძინოდ (უმაქანოდ), რკინის ვზა
 უნაროვოზით, (უურმით, რომელიც მოძრაობს
 თრატქლის მაძინით).

ზირუცევს მოქმეება შედგენს უსუხა ჭ სწო-
 რესა წყროსა სალხის სიმდიდრისასა, ეს მკო-
 სოფლიურის ადვილმამულის ზატრონობისა, თუ
 რივსედ იწარმოება, უსუხად აფილდოებს შრომისა
 ჭ სარგისათუს.

სუიას ვიცევთ იმავედ, რომ ზირუცევს ფინი
 შედგენს მიუცილებელს სასუქსა, მუქანასაჲსა მი-
 წის საყოფიერებისასა, რაცა ესრედ საჭირო არს
 თდესაც თან ჭ თან მრავლდება სალხის, რომელი-

საგამო მოითხოვების ზეერი საზღოა ჭ თან ჭ თან ჩექნი მიწა, მცენარების შემუშავებითა, უღონოვდება, — თვთ მოქმედი ზირუცეჲ შედგენს სატკელსა, უსრუხველ ჰეოვს კაცთა რძითა ჭ სორკითა, ამლევს ევრეთვე ცნინხამოსსა ჭ ფესსატკელსა.

ეს უსიჯეონი მეობარნი ჭ თანა მოგზაურნი კაცისანი ზირვეონი მესკდენ მას დასაბამად მსაუკუნეთა, მეთანაპრომობენ მიწის მუშავებაში ჭ გარდაცანაში დიდთა ჭ მსიძეთა საღებთა ერთის ადგილიდამ მუარუსედ, არ იისოვენ არა რადმესა სმაგიეროდ თავის შრომისათჳს, თხნიურ მიუცია ლეძელისა საზღოაჲსა სოცოცსლის დასაცელოდ, მსასურებენ ესრეთის სსით სოცოცსლეძი, სოლორ შედეგ სიკუდილისა დანაშანი მათის სსეულიდამ ამლევს სარცებლობასა.

სოფლის ადგილმამულის ზაცრონი, თუნდ მდიდარი მფლობელი, მქონი ათასის სულის ჳმისა, ანუ ღარიბი — მღაბლის წოდების კაცი, მქონი მცირედის მიწის ნაწილისა ჭ ერთის შრომისა, — ყოველიჲს მიიღებს სარცებლობასა შენსულის საქონლისაგან.

ყოველი, რადც არს თქმული სარცებლობასა ჳედა ზირუცეჲსასა, უნარგულესად მესყმის რქი-

ანს საქონელსა; ამისგან მოშენება ჭ შინავე
 იმისი, მსაყრია ცხოველთა შიარს, სიძარღვით
 უნდა ღობს იქმნეს საყუარისა ბუნდით ურად-
 ლეისა. რქიანი საქონელი შეიანაძროძობს შიქის
 შექვიან , აძლეც სხობდას, განსუკლს ჭ
 შიქის სახეც სსეგბზეც უმეცესა ჭ კარცის
 თუხებისა.

(ვანერძელება ისილეთ შემდგომს წიგნში.)

იოსებ მამცაშვილი

მოთხრობა.

(გადმოთარგმნილი რუსულიდან.)

I.

ეთიარკა ანგლიხანელი ჭ მილლიონის ნაც-
რონი, სერ დეონ ღალიფაკს, ფრიად მძიმე სასი-
ათისა; გარნა ეონიერი, ჩულის გულისა, შკრთა-
ლი ჭ სულ-გრძელი, ერთს ღროს მიგიდა რა
სანასაგად ძარიანისა, ჰირველ შსაჯგრაღ სსენებულისა
გენეკიის ქლაქსა შინა, ნსა სამსაჯგრო სსლოძი
შშუჭნიერად გამოეგანლი თაგი ერთის ემაწულის
როძეელის ქალისა, როძელიც წარმოადგენდა ნამა
დვლს სსსეს შშუჭნიერის უცხოებელის გეარისას.

— რა არის ესე: მსოლოდ ფიქრის გამოხსა

ტულობა, თუ სამძული სასე ვისიუ? ჭკითხა მან მსაგვარს.

— სამძული სასე, მიუგო მსაგვარმა, სასე ყმაწვლის ჭ ატოხანის ქლისა, სტელლად წოდებულისა, რომელსაც იცნობენ ყველა მსაგვარნი რომის ქლაქსანი, ჭ მას იქონიებენ ვადასასაცავათ. — ოდეს ვიმყოფებოდი რომის ქლაქში, ვადმოვიღე კელდაკელ მისი სასე. აწ მსურის სამდეილიდამ ვადმოვიღო მადონად.

— წინათვე ვვიდულობ თქუქსნეან ამ სურათს, მიუგო სურ დეჟანმა, მხოლოდ ამ პირობითა: დაიწყო მესრულება ამისა მწრაფლად, ჭ მე მსაგვრობას ამას წავიღებ ვენსუიდამ.

— მე უბუჭ მთვასსენეთ, რომ მსურის დასაგვა სტელოლისა, ვითარცა იგი არს სამძული, ჭ სტელლა იმყოფება აწ რომში, უ. სურ დეჟან.

— დაიბარეთ იგი რომიდამ, ჭ მე მოვცემთ მის ვზის სარგებს. —

— ეს შესამლებელ არს: სტელოლის ჭკავს ვენსუიადში მონათესავენი, რომელთაც, მისთავს იქნება სსიამოვნოდ, მხოლოდ ვინ ვაგვსაგნით მის მოსაყვანათ?

— ჩემი მოსუცა მსასური. იგი მოწმობით აღასრულებს ჩემს პმანებას ჭ მოიყვანს მას რომ

შიდამ. ამას შე ვიღებ კისრად, ამასთანავე შესძახა ანგლიანელმა, ვილიამ!

ვილიამ გამოცნა და მსწრაფლად, მსგავსად რისამე მართულთ მომარბულსა. —

ბატონმა მისცა მას წყლით. მარბანის სსეულბით, ბუმაქნიკი სავსე ფულით ჭ ბანკის ბოლღითი. —

— წარვედ რომის ქალაქს.

— ბატონი ბმანღები!

— იბოგნე ემწული ქალი, რომელიც არს აქ დსაჯული, ჭ მიეც მას ეს წყლით.

— ბატონი ბმანღები!

— მოიყვანე იგი აქ, უიძისოთეი არ დაბრუნდე.

— ბატონი ბმანღები!

II.

შემდგომ ათის დღისა, სჯელთა იყდა მარბანს სმსაჯეროს ოთახში. —

ვითარ შეიძლო ვილიამმა აღსრულება თავისის ბატონის ბმანებისა? ეს არის საიდუმლო ვილიამისა, არა ცნობილი არვისაგან, ამიტომ რომ, ვარდა ორის ლექსისა: ბატონი ბმანღები, მას არა რადმე უთქმის გამკზავრების დროს.

ოდეს სერ ღეიან ღალიფაკმა ისილა ემაწული, ზომეული ქალი, განცუფრება მისი შვიცვალა. აღტაცებულ მხიარულებად, მის ღროიდგან გამოუსვლელ ღარხებოდა გეგარიანის სამსაგროოს სასლში.

სტელლა ცხოვრებდა თავის ზემის სასლში, რომელსაც ეწოდებოდა ცერეზა. ესე იყო სახით მიმწიდეგელი, ჭ ვაჭრობდა ყვავილებით. — ყოველი მოვსაური იცნობს ცერეზას თავისის განსვგავებულის განისამოსით: კაბა განიერის კალთებით, წულუბი ზანტებით, კასრის სამკაული, ჩამოგდებელი მურღამდინ, თავსასურვი ღენცებით ჭ კრუჟევით მორსუული.

სერ ღეიანმა იწყო სუიდეა ცერეზასაგან კონობით ყვავილებისა სტელლასათჳს, ყოველ ღროს, როცაჲ ანგლიხანელს მისცემდა ყვავილის კონას, გაურჭობდა თავისის კელით კაბის კილოში მისდგრის ზარს. (ესე არის საცელი სსუა გუარის ყვავილისა).

გარდა ამისა, სერ ღეიანს აქუნდა საკუთარი მუსიფობა თავის მსახურთან.

— ხეზო გილიამ, ყოველ ღილით იფიდდე ცერეზასაგან ყვავილების კონას ოცის მიღანგით. (ეს შეადგენს მცირედ რასმე მესს მქუხ შაურსედ.)

— ბატონი ბმანდები!

— ამ კონას მიიტანდე მარიან მსაჯვართან.

— ბატონი ბმანდები!

— დაიჯდები, გინამ იქ მოვიდოდეს სჯელოთ.

— ბატონი ბმანდები!

— ოდეს მოვიდოდეს, მას მისჯემდე ყვაგილის კონას.

— ბატონი ბმანდები!

დასჯა სჯელისა ადრე ერთისა თვისა შეუძლე-
ბული იყო, ზ თქუენ წარმოიდგინეთ, სჯელოს
სადგომ სასლში, რა გვარი ყვაგილების ბალი
უნდა შემდგარიყო.

თავით თვისით იგულისხმება, რომ უბნობა ანუ
მუსაიდობა ანგლიხანელისა ემაწულ ქალთან ზ
მსაჯვართან შედგენდა უმეცეს ყვაგილოვანს რასმე.
იმათ შექმლოთ ელაპარაკნათ ერთმანერთმორის
ორს ვნახედ: იტალიანურათ, რადეან სერ დეონმა
იტოდა ეს ენა, ვითარცა თვთ იტალიანულმან, ზ
ფრანკო-სულადრო ძელიც მარიან მსაჯვარმა ზ სჯელ-
ლიმ იტოდნენ ვითარცა თავიანთ ბუნების ენა.

III.

ოდესც თავი მადიანისა იყო შესრულებული,

ოსტატურად, სერ დეონ შივიდა ეროს დღეს
 დილით მსაჯვართან ჭ უთხრა მას უსუქარის
 ხსნიით.

— მე არათუ ვციდულობ თქვენგან მხოლოდ
 მსაჯვრებას, არამედ მსუის ჰსიდეა ნამდვლისაც.
 სიდეა სტელულისაც! შეჰსმასა მარინამ. — განა
 ჩუენ ვიმეოფებით ანვლიაძი, ანუ ინდოვოს
 უ. სერ დეონ! იტალიაძი დედაკაცნი არ ისეი-
 დებან... უკეთუ თქვენ არასრთ ქვრივი, ანუ
 უცოლო...

— მე ვარ უცოლო ჭ არ მალემის ცხოვრება
 უსტელულოა.

იგი არს ლარბი, ჭ გამოიკველება, ამოევს
 რა თავსა თუსსა ნამდვლ დასსატავათ. როგორ
 ჰგონებთ თქვენ: რაოდენი აღუთქვა მე მას ხს-
 ეიდელო, რომ იგი გამოიყვებ მე ლონდონს?
 იგი შეეზღუება მე ნატვიკში, სურჯლინამერ თუსისა;
 მე ვთხოვ მას მხოლოდ ნებას სედვასს დღეში
 ერთ გზის, ვითარცა ვსედავ მე მას თვე თქვენ
 სამსაჯვრო ოთასში.

— სწორე ვითხრა, მიუცო მსაჯვარმან, ქვედა
 თქვენნი მსეავს არის მამაცის რიცხარისა, მხო-
 ლოდ ვარუშე ვოვლისა ჩვეულებისა. ვირხევთ
 თქვენ თუთ უთხრათ მას ზირ ჭ ზირ.

— გეუდები ავტორგო გაბედათ, უნასუნა
 ანგლისანულმან მწესარებით, ზ უკეთუ მივიღებ
 მისკან უარსა, ცეცხსა ვიკრამ წინაჲქ მისის სურათისა.

IV.

ორი დღე სერ დუონმა თაგდადებით თსუზა
 სტეელასთან მისაწყრი წიენი. მესამე დღეს მან
 მიუძასა მსასური თვსი.

— გამიგონე ვილიამ.

— მიბძანე ბატონო.

— მიუტანე წერილი ესე თვთ სტეელას.

— ბატონი ბძანდები!

— ეს წერილი, ფული ზ კონა ვარდისა მიეც
 თვთ მას.

— ბატონი ბძანდები.

— არ მოსვდე უკან, ვიდრემდის არ მიიღო
 ჰასუსი წერილით.

— ბატონი ბძანდები.

V.

თუთსმეც მინუტში ვილიამ მივიდა სტეელას
 სადგომ სასლში, რომელიც ის ეყო წარსული

სსეკან. — ვილიამ უცდიდა საღამომდინ, იდგა
მუშპურელ კარებთან, ვითარცა მტეშლი, ვიდრე
შვდ საათამდინ.

ოდეს სტელლო დაბრუნდა შინ, ვილიამმა მისცა
კონა ვეგვილისა, ბუმაქნიკი ფულით საესე ჭ
წერილი.

წერილითა ამით ანგლიზანელი მიიბატეკებდა
სტელლოს თავისთან ღონდონს ჭ ვეგვილითა,
რომ სერ დეკონ ღალიფაკი მოიკლამს თავსა,
თუ ვინიკობა მიიღებს უარს.

ბუმაქნიკში იყო ათი ათასი ჭუნტი სტერლინ-
გვი (ესე იგი ექვსი ათასი თუმანი. მკირედ რამ
შეტი.)

სტელლამ გაუშო თავისთან კონა ვეგვილები
ღ მიწერილი წერილი ჭ ბუმაქნიკი დაუბრუნა
ვილიამს.

— მე უცდი თქუშს ნასუსს, უთსრა სტელლის
შსასურმან ჭ გუღდამუედროებით ხამოფდა კი-
ბესედ.

სტელლამ იფიქრა, რომ შესური იგი წავა
თავის გზასე, თუთ შევიდა ოთასში. — გარნა იმ
ლაქს როდისაც იგი ჭ მისნი მონათესავენი და-
წუნენ დასამინებლად, მოესმათ მათ კიბის მკრით
დიდი სმიანურობა, ჭ გამოსვუდნენ შესატეობად

თუ რა მომადრა. — მდგომარა ღა ნასეს უცნობა ანგლისანული, შროლარე კბუხედ, ცდილობა ღნენ მის გადაცემას ეზოდგან, სუთა ანუ ძალით.

ვილიამ ეწოდება მათ ღერეულეს მსხერბით. მას უკან სედეა ქემ ოთხი მოჭიდავე, ჭე ყოფილი მათ თქმასედ, სეყნასედ თუ შექარობა ბასედ უნასესებდა ერისა ჭე მასეე:

— ბატონი ბმანდები, რაკი მიფილებ ზასუსს.

სეყილამ მოიფიქრა, როდისაუკი იქნება მიეჰ ცემა ბოლო ვილიამის ფიუჯობას, დარედევა იგი, შამილევი ყოფილთა, მკდომარე წამოსხსნამით კბიბ ზარეგელ ახსეღელსედ.

განა ცერესს შეეფილებთ მიეღავს ჭე ბოლო იგი მხსეური ჭე იფიქრა რომ იქნება არა ეჭმადობისა, მსეისა მას: ვინდა რომ ჭესტამო რას?

— ბატონი ბმანდები, წასობთქე ვილიამმა.

ცერესიმ მაუჯანა ფოდნოსთ, ყოთბ მინა ღნო, ოთხ ვირეასქანს ბყო, შერასედი სწიბლი ცსეოსსა, ღოთის ფეხო, სილსეღი, მმსღრ ზე მხსთავ ოცეე.

— ბატონი ბმანდები, ცნამყოზებდა ანგლისანული:

ყოფილითე ჭე მთასს. ბუჯიბ სხრედეე ჭესქემა თეგლ განასანებამი. დოხნა მსოღრე მსეოსეღის ზე ძეღლები.

მაღლობა მოასუნა ცერესას ჭ შქსისა, ბატონი ბძანებო. შემდეგ ვილიამ ვაქსი წამოხსნამში, დაწვა ადვილსე და ამოუტყა სერანგა, რომელიც ისმოდა მიუღ ხსნიში.

მეორე დღეს დღით სტეულამ ჭნოვა იგი უწინდელსავე ადვილს. ვილიამმა მიუძრა ბუძა-ფნიკი ჭ წამოხსნაქუ, ხეულ ბრიგ თვსავე ნათქუამი სოცეუ: ჭს ბატონო, მიბოძეთ მე ნასუი წწროლით. სტეულამ ამოღე ნასუი არა მისვარა, მაგრამ ვილიამმა მოაწყინა რა თავი თავისს ხამოუკლულობით, — ეატყვა მონაიუსავეთ წირუაქედ.

როდისაც იგინი დაბრუნდნენ შინ საუზმის ხამკმულად, ნასუი რამ ვილიამ იღვა თავის ადვილს ვითარუა მტკელი, ერთი კელი ჭქანდა ვამბუროლი ბუძეფნიკით ჭ მეორით თსოვდა ნასუსსა.

ცერესას ასხოვდა რა მისგან სუდგა ვეაგილთ კონწითა, ამღვდა ვილიამს სტმელს ჭ ხასმელს, ჭ ეს შასუი დაინაიგებოდა თავის ადვილს, მსეულად მსედრისა, წყნარად ამუკბის უხისისა.

ვანგლო დღემ, ჭ რაკი დღამდა, ვანმორდა მესობლებთან იგივე სმაურობა ჭ ხსუბი, ვარნა ხაიულიდი უბრალოთ. —

VI.

შესამე დღეს სტეულას მოაგონდა შემარწუნებლით მოწირობა სურ დეონის ღაღიფაკისა:

«არს დღეს შემდეგ თავს მოვიკლამ თუ მივგიღებ თქვენსგან უარს» ქალი ესე გაიტყა გილიამთან და მოწიწებით ჰკიონსამდა მას:

— ენა ბატონს შესს შეუძლიან აღსრულება თავის მიქაისსა?

— რასაკუთგელია ბატონო, მიუეო მსასურმან და მიუბუერდა ტელს ბუძაყნიკით.

სტეულამ დასედა საათს და შემარწუნდა. შემდეგ ამ გვარის ფიქრით ზომილისა, რომელიც გამოისახებოდა მის მშენსურს ზიოსედ, აიღო ცალიძი და დასწერა მოხეჩაყბით.

«მოდიო, სურ დეონ და სუ მოკუტებით »

ქალმა მისცა წერილი ესე გილიამს და ვაჟი მოართო ბუძაყნიკი ვაჟმანფუთა, და დახრქეწინამე მღუბოს მშობლის სატისა, ვეფდრებოდა, რათა მან მისეგს დარიცხად.

მსასური მსწრაფელ გაიტყა, წაიმოხსაქტურა დიღ სურ — და გაუწერა ქალაქსაგან მსკაცხედ მკუთისობა. —

რა მოაწივა თავის ბატონთან ნასა, რომ სურ

დუონი აკვდება დამახას წინაშე სცელოს სუ-
რათსა. —

VII.

განულო რა ნასევარ საათინ, ანგლისხელი,
შინაიულო ვიარაჯა ექაწული, შუიდა რომეკლის
ქლოს სედეკში. — რაგი დანსა სცელოდ იგი,
ეგრ ძალ იდა დოფარა თხსს კმაყოფილქისა,
ემხიოდა, რომ მის ნასუსს არ დუეჯანუბისა.

სურ დუონი იყო მსილოთი შირკეტილი, ვი-
თარკა მოძიკედი, რაგი მესო გელსა ქლოსას,
მუნე ნამოვდა სემსე ღ სუსტს სმით წა-
შობსქე, ემადლობ. —

შემდეგ რადენსამე წამსა ჭკიისა ანგლიზ-
ნელმა ქოს.

— რადის წავლო სქეს ლონდონს?

— შირელოთ ვისეიროთ ვენეკოს ქლაქში, უნა-
სესა სცელოდ. თქესს ვსურდათ სიკუდილი
სურ დუონს, მე ვახეყებ თქესს თუ რადეხი
უძრუესია თქესნი სოკოცსელი.

— ხქესეგრ ვცნობთ ერთმანერის ეგრეთ, მაგ-
რამ ვუცნობთ.

სურ დუონს არ ეუყრებოდა, თუ რას ეუბნე-

ზოდა სტეფანო ზე წაქევა მას.

რას გულისხმობს იგი წაქევაობა მას უთქმელათ, ქექსენის იქითაც.

ნათესავად სტეფანომ წაიბეგნა იგი ზე თვის ზემის ქვით, მისწულე მისის განსრავებამ, მის დობელ ადვალს, სიღაცა იგი სხე მადანას.

მადანა იგი მძიმეული ვეჯილის კანცებით.

— ეგვიბობათ ეს უეჯილს? ჰკითხა ქვამ ანგლისხნელს.

სურ დეანმა შესვა მას განუფლებით.

— ეს არის არა კანა ვეჯილისა, რომელიც ნათესავს მუ თქვენს მამლით სხეულად.

— იგინა დამტენათ, მკრამ სიკუ დასნა არიან აქ ანკეთობსა დეიფოლისგან. —

— აქ წუდივი გხვითა, რა სედარის მონძარებულა ფულა, რომელითც თქვენს უფელ-დელ ტედეულობთ ვეჯილებს.

ამ ვსით, ცერესამ წაიბეგნა იგინი ზნელა ქეხში — ქასში, სიღაცა იწვა მძობიარე დედაცა ეს სიღაც ზობილის გრძით.

— იგინი იწვენს სიღაცად, უთხრა სტეფანომ, მხოლოდ, თქვენ სურ დეან უეჯილი მათ ქემს სიღაცით. მიიღეთ მათგან მადლობა ზე კურსივთა სიბრალთ დედა ერძისა წომოსდეა ქვეშავე.

ზიდვან ზე ცრემლით დაუსველა კელი უცხო ქვე-
ყნის კაცს, რომელიც აგრეთვე ცრემლეოდა,
ჰსტყვიდა რა ნაცვის რეჟით სტეულას, ზე რა
გამოდოდა მუნთივან, სსწეალის დედაკავის სტო-
ლზედ დასდგა ორი ოქრო. წარგიდეთ აწ სსუკავან
ვცუოდა ემანული ქალი, თქვენ უწყით, რომ
მე მიძილია ასი კონა უყავილისა.

— ზე თქვენ გავიბრუნებთათ მით ასი მიდო-
ნა? უნასუსა სურ დუონმა აღცუცებთის სიამოგნებით.

— ზე მე მიძიონენია ასი სული უბედურნი
თქვენს სსსკლით, დაუმატა რომელია ქალმა.

— მე მსურის მათ ყოველთ ნასეა, შესძნა
სურ დუონმა, შესუთიებულმა გრძნობით, რომე-
ლიც თავის სიცოცხლეში არ გვძნა.

წარგიდენ ივინი სსუა ზე სსუა სსწეალთ ქუ-
ნებში გენეკის ქლაქისა; ეწუან აგათიყოფთ
დაბალ სალთ, დაგრდომილთ მონეკთ, უეუად-
ლებობით დაჯეგებულ ერმათ, ქერიეთ, არა მქო-
ნეთ ცსოვრების ღონისძიებისა: ისილეს ამ ვსით,
ყოველ გვარი უბედურება, ვნებულობა, რომელიც
ვანუშორებული არს დიდთა ქლაქთა შინა; ზე
ყოველ ადვილს ჰსტყვიდენ ცრემლსა, ვედრე-
ბას, სმას მსიარულუნისას ზე მიდლობასა.

ანკლიჩანელი იყო მკვდარი ზე სტეულა ქვე-

სებოდა მას ანგელოზად.

— თქვენს ქმედით ზედნიერებას სურ დეონ ქსოქტი რომელსა ქალმა, თავს ვიძებ, რომ ვამცხე ესა მისი, გარნა ვერყო არ მოგიწოდოდა ვართ. — წარვიდეთ აწ მან ჩემს ბაძის ქალთან.

VIII.

სცელოდამ ამოიღო წანდუკივამ ბუმაქნიკი, რომელშიაც იყო ათი ათასი ტუნგი სცერლისეი ზ უკანასკნელი კონა ვეაფილისა.

— ამ კონას შევანსამ ჩემოვს, უისრა ქალმა, ზ თუ თქვენს მოციქონებთა დახმუნებთა, რომელსაც მივსცემ თქვენს ფულსა.

ანგლიჩანებს არღა ძალ ედგა, თავისა თვისსა შეაგება, დახოქა წინაძე ქალისა, სისოგა მივცეგება, რომ ვერა სცნა იგი, რომ მოქმედა მას, ვითარცა საეახსა მსაჯერობისსა, რომ უნაჯიო ჰყო თვისს მოქმედებით, რომელიცა არა იყო შესადგურ მის ქალის გომნობისა, ზ დასახარულ ემადობოდა, რომ მიუღო ისოგა მისი, წინაყდე განცხადებული, სიძღირე ზ სცელო წოდება.

— ქორწინებთა? უნასუსა სცელოდამ ღიმილით,

მ აღრესით აღადგენდა სერ ღვინს დაზოქილს;
 აუთ ამ საცანსეც მე მინდოდა თქვენთან მათ-
 ლანარაკება. — მომეცით მე.

IX.

რომელმა ქალმა მოიყვანა ანგლისანული ერის
 შტორედს თათსიძე, მეორე ედაუდა იმავე ხანასა,
 სადაც იღვა სცეფლი; მ ათ რა ხანა მან იქ:

უემანუელის დედაცოცა ემწუღო-კაცო მ
 ემწუღო ქალი მედამოესა ყარქმას სტოლისა.

დედა სესტეობდა, როგორც ხსნდა ქცქმე
 მქსიარების გუთოსა, რომელც უღარქობდა
 ძალაძმისა ემწუღანსეც ქალი სეფის მსუმიანს
 მახეანს აუფცე ყრ ძაღვლით ვამანსერის მსე-
 დე უარქმობო. ხსნიც იქა ფრად მეცე მე-
 საქსეებლი, რომ ემწუღო კაცი მ აუთ ემა-
 წული ქალუც წამოადგენსეს აღსებულ ხელა-
 მსეს, ძალა ნაწილობასა მ მსეცხსეებდა. —

ემწუღო იგი ქალი ემსეცხობდა ცარქმას;
 რომელუც სამსეცხით აღმსეცხობდა აუთ ცერქ-
 მას; ემწუღო კაცი სიბინლის დერი, დიდს
 შკის თუკუითა, სეცქმას თითა მსეცხმადის მ
 კათაღმობილეურის შირის ხსით, მღუც ცანსა-

მოსით ციციელის ფესებით წარმოუდგენდა მუსიკა რებაში თვით სერ დეონს, დავითის ჭ ლეონაღლის რობერსსა.

— სერ დეონ, ჰრქუა სველლამ უსუპარის სასიათ: მაქუეს ზაცივი წარმოდგენად ჩემის მამიადისა, ჩემის ბიძის ქლისა ჭ მისის საქმაროსი. —

დეონსეფა ჭ მარიო იქნებთან უთუოთ უბედნიერესნი შორის მომაკუდავთა გენსიის ქალაქსა შინა, უკეოულა მალეღვასთ ერამანეთთან მკურაყბა საუკუნოთ; გარნა მამა მარიოსი სასოვს მწითიუგს სამს ღონდოლს, რომელიც ჰეადეყნს თქუწნს ანგლიურს ფუღს სუთას ჭყნც სეგორინგს. — მამიდა ჩემს არა აქუეს არცა მკირიდი შეძლება; დეონსეფა მუშაკობს მსოლოთ კელსაქმით: მათ არცა მალუმსთ მოფიქრება, რომ ოდესმე მათ შეეძლოსთ ქონება ესოდენის ფუღისა. — მარიომა ვადიწყუჯა თივის ფიქრში, რომ შოინაგობს ქონება ესე, რომლის ღონისძიებითაცკი იყავს: სვალ მიემეწავრება იგი კალიფორნის ვსაზედ, იქნება სომალდის მაჯროსათ, ჭ ადგილობრივ რომ მიეყა, მადნის მასრელ მუშაკათ. ან მოკუდება იქ ან შოგა ფუღით; უკეოულა მოკუდება, მაშინ ჩემი ბიძის ქალი გელარ მესძლებს სოცოცსლეს უთმისოთ.

— ეცნავეთ. თქვენ სერ დეონ, რომე იგიინი მოგარჩინო უბედურებისაგან? თქვენ ფიქრობდით შეუძლებელ ქორწინებას. უმჯობეს არს შეერთოთ ეს ორნი შეყარებულნი. თქვენ დავრჩებათ თქვენს ფულიდამ გსა ათას სეთასი ჭუნტი სტერლინგი, ჭ ხუმი საუკუნოთ მადლობა. დაბოლოვა ამით სტელლამ უბნობა თვისი, უბნ რუხუნდა რა ანგლანსელს თავის ბუმაჯიკს საგსეს საყრფით.

— სად ჭ როდის შემოდის თქვენსი ნასვა ჭეითისა ღალიფაკსმა, შემბრლებელმა, აღტურვლმა მსიარულის ვულთით.

— როდის ქალაქმა, ხუმი მშობელს დედასთან, რომელიც მიშელის მე ჭ, როდესაც გაცხოვრებ მე ხუმი სელობით, — როდისაც თქვენს ცნებასთ ჭ როდისაც თქვენს მისედებით სრულიად მსიარულებას ქრისტინელის მოწყალებისას.

სერ დეონი ამ თქმაში მობრუნდა ჭ მისცა ბუმაჯიკი საესე ფულით დეანგვას.

სტელლამ ჭ სრულიად მისთა მონათესავეთა დაიხიქეს.

ბატონო სერ, შემოიძისა ამე მინუცს ვილიამ შეალებდა რა გარებს, ცხენები მსთ არიან, ჭ თუთ მსაფერობაც მარიანსა ხამწყვა, როვორც

შქონდა მე თქვენს განბანება.

— მე დამოხევა მაინც სურათი, შესძინა ანგა
ლოხანეულმან, რომელიც სულს ვერ მოიბრუნებდა
ჯიროლით. ჭ გამოვარდებოდა ვარეთ.

X.

ერთს თეზედ მართმა შეირთო დეონეფა, ჭ
ნაცუღად სამის ღონღოლის, მოიბოვა სამოცი,
რომლითაც იქნებიას შაქლარნი ას ოცი უბედურ-
ნი, საწეაღნი.

სტეულამ წაიღო თავისთან რომის ქალქს
უკანასკნელი კონა ვეკილისა სურ დეონისიან
ნახეკეპი, საღვ უწინეღესკით ნაცოხსად მსხუ-
რებს დასასტყად, ვახამიარულებულად ეოგელთა
მსაგეარათა.

გარნა ჭეონებენ, რომ იგი მალე დაუგეგვებს
თავის ელობას, ამიტომ რომ რომის ვაჭყაში
იყო დაბეჭდილი ამ დღეებში შემდეგი ცნობა:

საუკუნო ქალქში მრავალს უბნობენ ამ ასე
ლო მსლო დროს მომდარ ვითარებასკედ: მდი-
დარი ანგოხანეული სურ დეონ ღალიფაკსი მოი-
ხათლა ფრანგთა, მიმრქმულად მისსა იფენენ ვა-
მოხეილი ჭ ნასხელებული გენცის მსაგეარათა.

მარიანი ჭე ემაწული ქალი სცეღლა, რომელსაცა
უწოდებენ აწ მუნ რომის მარცალიცად.

ესე მოთხრობა ედმოვთარეძნე აწინდელის
1860 წლის № 9 ინვალიდის გაზეთიდან.

ალექსანდრე ზაქ. ძე სულისანავი.

მარტის 4-სა დღესა.

ქ. ალექსანდროპოლი.

საღაყბოს ფურცელი.

(ქ. ცვლისს. 1860 წლის. პ. 20-სა.)

(მიწეში მოლაყბის გახუჭებისა. — აგათ, მყოფობა მოლაყბისა ჭ უცხაური ციგება. — მეტუკმებთაგან მოლაყბის შემწეობის მიცემა. — საკურველის სიზმრის მოხსრობა. — ქაგეთის ქუეყანა ჭ რჩევა ქაგებისა. —)

«გაა თქუქსნ ფარისეველხო ჭ მოძღუარხო, რამეთუ შშიერ ვიყავ ჭ არა გამოძმარდეო მე, სხეულ ვიყავ ჭ არა ხუეგმ მეციო...» ვიდეო კაცი ცოცხალია ჭ ამასთანავე წელიც მოსწყის ყოველი მეტრფის, ყველა დასარის, ყველა უცხოის ჭ ყველა გულითადი მეგობარია რაკი ღიბე გამოელთა, რა რომ წელი მოსწყდა ჭ საფანკლი შემოაკლდა, რაკი მოკვდა, — ფათაგა. განსხეუ-

ბუთი შეკნინი გვიწერს ზირგელი ანგლის ზო-
 ვეტი, თავისს გამოუცში «მოკუდა ჭ დაფუქო,
 დაფუქს ჭ დაიფიქესო!» დიდი ტეშმაროცება!
 საეკარელონო მკითხველნო! საკვრეგელია? ერთკელ-
 აკარი როგორ არ გაიარეთ სალაებოს შეიდასწედ
 ჭ არ შენიშნეთ, რომ ავერ რამდენი ხანია აღარ
 დამტკბარა თქუქსნი მოლაებუ თავისის საეკარელოს.
 სალაებოს ხსენით, სადაცა შექმნო ბევრის კარ-
 გის ჭ ბევრის ავის შეკცობა, რომელთაცა რასა-
 კვრეგელია მამხნე თქუქსნი მოგასხენებდით. გოც-
 დებით ჭ იკითხავთ მიზეზი ნეტა რა იყოგო?
 რომ მოგასხენებთ დამხამაყენ ვართ, მერე რამდენ
 გნის? მილლიონდყერ! წინამე მამულისა, წინამე
 მოყვასისა ჭ ამასუდ მუტი რაღა ეინდათ საღმარ-
 თო სოცუჯსა: «ტოისა შინა მსადე ჭ შე აღკიარო.
 შენ...» უკაცრავათ კი სუ ვიქსები ჭ, მეონია.
 ხუქსნი წინაბარნი ასე არ აღსრულებდნენ თავიანთს.
 მოგალეობასა!... კარგათ იცით ჭ დარწმუნდებით,
 რომ მიყვარსართ ქროველები, როეორც ხემნი.
 მოამენი, გულისთ, სულით ჭ ყოველივე ხემის.
 სრულის გონებით, მამხადამე მოგალენი იყავით.
 მოგვეთოსნეთ ზმანებთ, სად მოგვეკითხნეთ, რომ
 ზინა არ ვიცოდითო. — სადა? თუ გული გულობს,
 ქადა ორის გულით იტყვავთ, ანდასად თქმულია.

თქვენ სომ არ მომიკითხეთ ზ, ისევე მე მო-
 გიკითხამო. მე, საწვალბული ზ ხემის საზოგა-
 დობისაგან განსდევნილი; მე, რომელსაცა მიპი-
 რებდით მოკითხვის საცვლად, სიმართლითა ლაპა-
 რაკისათვხ ქვთ ჩქოლკასა წმინდის სცეფანეს
 მსუაგსად, შევე მოგიკითხავთ. მაგრამ პირველად
 ესკი უნდა მოგასხენოთ, რომ (კი არ მოძერიდ-
 ნოთ, ღმერთმა სომ იჯის შესაყარი არა მჭირებთა,
 ერთი უსამხულები ციყება შექმნიდგა. იმისთანა
 ციყება, რომ... როგორ ეცნობნოთ?... ჰო! თუ
 ბმანკებულსართ როდისმე ზ შესწრებნართ იანგრის
 თთვეს ბეცებურბში, სადაც თქვენს ზბალების
 ღწილუქის სმა შეცამდინ აღწეულა, სწორეთ იმ
 გვარი ად დასწეულა ღმერთმა! მერე რა ციყება,
 ექების თთვსა, ექების კვრისა, ექების ღლისა,
 ექების საათისა, ექების მინუჯისა ზ ექების წა-
 მისა! არა, განა ციყებასაც საოფლუსავით ვადა
 ჰქონია? მაგრამ რა, რას განბონ? რას არ შევეს-
 წართ უცხაურს ხუჭსს დროში? იმისთანას რას
 იტევთ, რომ ხუჭსს დროში შეუძლებელი იყოს?
 თქვენ სომ არ დაიფურებთ ზ, ად მე ბიდეგ რა
 შეგზნხე ასლა, ამ დროში, — კაცის კუდი ქა-
 ღლს გამობშია ზ ქაღლისა კაცის, ზ ვინ იჯის
 ვისი ვისა!!! ჰო, ღიას! ღიას! დამიფურეთ შეთქი

წორეთ უცება შვირდა, როგორც მოგასხენეთ
 ზვეთ. ეს დრო დიდი მომაკუდიანე-
 ბული დრო გასლავსთ ბატონებო ავთმეურფისათვს
 ესე იგი სხეულისათვს. ღმერთმა კეთილათ წაურ-
 ძაოთს ხემს ამხანაგებს აათ მებუკვეთო. უნდა
 გვოდეთ, თუ როგორის გუომტკინეგლობით ჭ
 სრუხველობით თავს დამტრიალებდნენ, რაც შეძ-
 ლათ მიეღიდნენ ჭ მიფრთხილდებოდნენ. ეპიკლე-
 სია არ დაჩხინათ, სადაცა ხემაუს ქართულს
 ენაზედ მარაკლისი არ ესდევინებინათ. აქამები
 სომ სულ შეჯერეს ხემის გულისათვს, თუძეა
 შეგდნენ შეგებს თავიანთის წამლობით არას მამ-
 ლევდნენ. რომ მეთქუა თავი მტკივა მეთქი, ისი-
 ნი ფესზედ დასდებს მამლევდნენ. ესეც თქუწნი
 აქამები!... ისევე ღმერთმა უბეგლოს მებუკვეთს,
 ამათ მომარხინეს, მოდი ჭ ასლა გამკვირსეთ,
 თუ რათ მიყვარან ესენი? თუ ესენი არ შეშხვედ-
 როდნენ, აქამდინ ცსრაჯურ ცევეს ვეგდამადი,
 შავრამ მეონია ბეგონი გი იცუოდნენ, ძლივს არ
 მოფრხით ჭ მიფრთხენეთ! ასეთი რამ უაფესარ-
 დეს, რამელიოც ხუწნუ არ ვადგესუდებოდეს თავსე.
 ან რა შეგება იქნებოდა, როდესაც რომ ხემნი ამა
 ხანაგები ხემს მაგიერად, ხემსზედ უკეთეს ამორი-
 ხევდნენ. — ასლა ეს უნდა მოგასხენოთ, თუ რო-

ცოტა ვაიარა ჩემის ავთა მეოფობის დრომ? ღმერთმა ამოროს ეოფელს მომაკუდავს! ვერ ერთი ეს უნდა მოვასხენოთ, რომ სივსე მქონდა ვაუეროელი, თვთქმას ასლუკვი მარღვებში ჰსჩანს იმის სასტვიკ მოქმედების კვალი. როგორც მოგესხენებათ, სივსემ ცოცა ბოღვაც ივის ჭ, თურმე ვინ ივის რასა გბოდავდი. ეს რასაკვრეგლია, ბორანს რომ თვტვან, იქიდვანაც წარმობსდებოდა. სივმრებს ხომ სულარ იტვთ. ოჰ! ღმერთო დიდებულო! რა სივმრებსა ვსედავდი სოლმე! სსუთაა ბორის ვსასე, ერთი საშინელი სივმარი: ვითომც ქაფეთის ქაფენაში ვიეავი, სწორეთ ქაფეთის ქაფენაში, საითკინაც მიეისედავდი, სულ ქაფებით საგსენი იევენს. ვანი წასვლოდათ ამ ქაფებს, დავსენი ეოფილიევენს, აქეშნ ეს მიბმანეთ შე ვინ ვიეავ? ვინა ვბმანდებოდი იმათ ბორის?—ვინა ვბმანდებოდი ჭ,—მაიმუნი! დიხ, სწორეთ მაიმუნი. ბორანგუნტანეების ნათესავთაგანი. აა დასწევვლა ღმერთმა! ეულწედავ რამდენიმე თოკი მქონდა მობმული ჭ წვერები რამდენიმე ქაგს ეჭირა, ვინც საით მიმწედა ჭ ვინც რას მიბმანებდა ისე უნდა შევმსტარეიევი. უნდა ვენახად როგორა სტოდა თქეშნი მაიმუნი მოლაყბე. მოდი ჭ ნუ ისტეუნებდა, ასეთი სასრეები ეჭირათ კელში ჭ ასეე მაშინებდნენ, როგორც კამუჩებს იფნას სასრით ამინებენ სოლმე ჩუშნ კაცებში. ამ სტომის დროს, ღმერთმა მიბრაღა ჭ ერთს ქაფთაგანს

აგი თოკი არ გაუწედა — მოგესვენებათ, ორან-
 გუნჯანების ჩამოძვალს მაიძუნს უოცა არ არის
 რომ წინდა ჭყერი უეგარს. რა რომ ეს ვნახე,
 ერას ქაჯს თოკი გაუწედა, რაც ძალა მჭქონდა
 ვაგიწე ჭ სუთავც დაუწევჯე თოკი; — დაუწევ
 ტე თუ არა, გეძმარე ერას მასლოძელს ტეეს,
 ხდაც რამწეკს შეველი, ისეთი წმინდა ჭყერის
 სუნი მომხვდა, რომ კაცს მცნებას დაუფანჯაძა.
 ამას ვარდა, ფრინველების ეივექემა მთლად ვაღა
 ძრის! ერთის სიტყვით უნდა ვსთქუ, რომ ეს
 წმინდა ჭყერის მჭქონე ტეე, ყოვლის სიკეთით
 ხაესე იყო, მხოლოდ აკლდა ერთი. რა? ვანა
 არ იცით რაც აკლდებოდა? — სასრდო! თქუწინ
 არ იცით, რომ ყოველივე მჭქონიერების წარ-
 მოდენა მდგომარეობს სასრდოში. იქამდისინ
 დაგტებოდი ამ ტეის კეთილსურნალებით ჭ
 მჭქონიერებით, მინამ მუცელი გრიაღს დამო-
 წეება. რაკი მუცელმა გრიალი დამიწყო ჭ კუჭი
 დამწო, მაშინკი აღარაფრათ მეხეხა. რა მექნა?
 ამ აღავს არ მოიანთებოდა ის სასრდო, რომელო-
 ხაჯა შემაჩვეს იმ წყეულმა ქაჯებმა, რომელნიცა
 მათამაძუბდენ თავიანთს დუდუკრედ, ან როომ
 მკოდნოდა, როგორ გამოგეტყვოდო, დაქსენ რაც
 უნდა სასეული მოეყენებინათ, კუჭი სომ არ დამე-
 წოდა. მაგრამ საღმრთო სიტყუამ? საღმრთოთ
 სიტყუამ მომცა ძალა, რომელსცა უფრო ვემოთხე
 ჭ რომლის მისედვთ მივმართე ტეეს ამისეადეთ

ფრინველთა, რომელნი არცა მკიან, არცა ლეწვენ ჭე
 მამა მათი წრდის მათ, ნუ თუ თქუძნ უძეობეს არასართ
 მათზედ? — მიმძილი მნელია! ისეგ უნდა მოძე-
 ხნას ადრინდელნი ჩემნი მფლობელნი? მაგრამ რას
 იტყვოთ, რომელთანაც კი მიკელი, წისლი მკია
 ჭე გამოძაგდო, ჩუძნი ურზი თუძნდა მაიძუნი იეოს,
 თუძნდა ფახბაზი არ გუზნდაო! წადი ჭე გამოსცადე
 თაგისუფლების ნაყოფით! ვანა ამ დღესაც შევე-
 სწარ, რომ მინაც არაგინ მიშეგებს მეთქი, გომას-
 დი, დავდიოდი ჭე ამ სიარულში შევეფეთე უცებ
 ერთს ქაფთა კრებას. რა კარგათ დავაქმრდი, ამ
 მარტო ქაფები კი არა, ვძმაკები ჭე ცარჯარო-
 წყნითც მრავალნი იყვნენ. რჩევა ჭქონდათ, რომ
 გორა ვქნათ, რომ ურზნი ორანგუჯანგების ჩაძი-
 შავლობა ვავასწორათო, ამისაიუს დასკუნენ ასე,
 რომ ამოგრჩივათ თაგინათგან ერთი შეუფროსე,
 რომელსაცა ჭქონოდა უფლება ორანგუჯანგებზედ
 განმეგებლობისა ამას უნდა ჭყოლოდა რამდენიმე
 ხნადირო მწევრები. — ეს რომ შევიტყე, დმერთო
 შეცვოდე ნუჯავი მეც ერთი მწევართაგანი ვიყო
 უფრო მუცელი მამარი მექნება შეთქი. სოვეერ
 საკვრველია, ნაცერა აღსრულდება სოლმე, არ ვიცო
 ამ ნაცერის კანონით, თუ სიზმრას ჩვეულებათ,
 ჭე იქნება განგებათაც, უცებ შევიქნ მონადირე
 მწევარი. დიას, სწორეთ მონადირე მწევარი! (ეს
 გიკვრდეთ, რომ უფრო სსუა საზისლარი ზირუც-
 ევ არ შევიქნ საზისლარის სიზმრის მისედუთ)
 აბა დრო ახლა ჩემია შეთქი ვიფიქრე ჭე ვავე-

ზოე ამითი, რომელთაც კიდევ ამოარჩივთ ესთივეს
 თართარსი, რომელსაც რა ხეძის მწერლობისათვის
 ვლი გამოუცხადე ეს თაგიდან ფესამდინისმდინ
 ესა დამიწყო ზ მუდგომს გულმობსსანყად სწყ
 სუსა! მუნ არც მწერათ თვარსებო, არც მათათ მამ
 ზ არც უკამასსარათათ. თაგი დაუბარ ზ გეგ
 ბოუნგი. რომ მოვდიოდე, ერთი ხეშსაგით ითათ
 შემსგდა, რომელსაც რა მუქსსუკლე ხეძი მი
 გარდასაგალი მათსია, ვერ მოქცეულსარ არ
 სულელთ კარგათათ, რაცომ არ იცა რომ, ას ითს თარ
 რაში ქრათმის მოვარყო. თარმეტი გარდაკალ
 ქალღვრის რომ მივევანა ქრათათ, უყო უყო
 თაგის მონადირე მწერებში გაგრედათ. იესე! იესე! გ
 ქვეთმთაც ქრათებს აძლებნი არათ მეთქი ქი ვფ
 რომდი ზ მეტის ვსკურებით თვალები რომ მამ ვა
 სლე, ხეძი თასხის წიგნებთი მომსგდა თვალთვლებმ
 დასწევვლა დამართმა, აქ ხეძს თასხას ზ წიგნწიგნე
 რა უბეს მეთქი. ვუბობ, ცსური დავსარსსარსე
 ვნასე რომ ესკი სიზმარში არ ვასლდათ, თთუ თურ
 გამოძღვიებოდა. თვალები რომ ვეგასილე, სს სწო
 რეთ ზარ ზ ზარ თასხეკი დამსკედროდი! ზნე ზევრ
 ამისთანა რალებიც ვნასე სიზმარში. მაგრამ ამ რა
 ვანობ, ეს ქვეყნაც სიზმარია, ამ ქვეყანაანბიაც
 კაცი ზევრს ამისთანაებს სეღამს. მამსადამე სს სიზ
 მარში სიზმარს მოგასხენებთ. — ზოგი მუდგოვომში
 ვასლდეთ თუ არ მიწყნთ, ვერ ზევრი სთქმექმელი
 მათეს თქუწნათ.

რედაქციისთვის.

«ცისკრის» რედაქციამ თავისს სამწესაროდ, დაჭარბა ერთი თავისს თანამშრომელთაგანი, რომელცა მოჭსცემდა ხუცსს ლიტერატურას დიდს ბიუდეს თავისსს მწერლობით: 16 იუნისს ამ წლისსს, ვარდაცულა ოც ზ ათის წლის ასალგაზდა ემწული კაცი დანაეუ ჭუნქაძე. ვისაც უურადლებით წაუკითხავს ამ განსვენებულის თსსულება «სურამის ცისკე» ის უეჭუწლია უკეთ დაფასებს რედაქციის დანაკარგსა. ბევრი კარგი კეთილის განსწრასკა ჭქინდა, მაგრამ ყოველივე ჩაუძალა უძიროთთ სიკუდილმა. არ არის ეჭუ, რომ დარხებოდა დანიელ ტონქაძეს რამდენიმე თსსულება, რომლისათხსაც ვითსოვთ იმასთან დასლოებულთ მეობარითაგან ვადმოჭსცენ რედაქციაში დასაბიჭდავთ ზ, ამასთანავე აცნობონ განსვენებულის ცსოვრების აღწერა, რომლითაცა დიდ დავავალებენ.

რედაქციაში მივიღეთ ამ დღეებში სამი ჩინებული ისტორიული სტატია: ბევრაც შეოთხე

ანუ საქართველო მეტროპოლიტს საუკუნეში, წიგ-
ნი მოწერილი თ. ალექსანდრე ეპისკოპოსიან არ-
ბელანისადმი შესახებ მისის «ქართულის უბნობა-
სა ანუ წერისა,» — უ დიმიტრი ბაქრაძისა ზ ეანსილ-
ვა საქართველოს ისტორიისა ზ ლიტერატურისა,
თსსულება უფლის აკადემიკის ბროსესი, სათარ-
გში უ. იოსებ საყვარელიძისაგან. დიდთა გესურდა
ამ მეშუდე ნომერში მიგვეთა ხეჭუდა ამ სჯ-
ციებისათჳს, მაგრამ ვერ მოეაწარითა, რადგანც
თავისს დროსედაც ვერ მივიღეთ, შემდგომს
ნომერებში კი დაგეჭვდეთ თათოვულად, მაგრამ
ბოდიშის მოხდაკი გემარტებს ავტორებთან, მცი-
რედ დაგვანებისათჳს —

მოძაგალის წლითგან ვაჩირებთ, რადგანც სჯან-
ბაც იმართება უკეთ ზ იმეღია ამ განსწანგაში
მოგვესმარება, მუჭლის წიგნების დაბეჭუდასა.
მკითხველთა ნასეს, რომ ამ წლითგან დაუთმეთ
ერთი ნაწილი მუჭლს მწერლობასა ზ გავაცანიო
ზოგი ერთი თსსულება მეფის თეიმურაზისა.
ამასთანავე ესეც მოესსენებთ საყვარელთა ჩუჭნის
«ცისკრის» მიძღებთა, რომ ყოველი სასარგებლო
საქმე შესრულდება წვრილ-წვრილად ზ წარმარე-

ბას ისე უყვებ არ მიყვება, რომ დაუსლოვდეს
სისრულეში მოკვანძოს სკანს, — უმეცრესად ლოცუ-
ნაღვრია. რომლისათვისაც სტორიაა წელიწადები ჭ
პრა თიგები. მოძაგალის წლითუან, როგორც
მოგასხსნეთ მკითხველთა, შეუდგებათ იმ მკვლის
წიგნების ბეჭდებს, რომელნიცა დიდად მიღებულ
არაან საქართველოს საღსში. მსალოდ ამის
წარბინები ვერ დასცემთ, რომ ყოველი წიგნი
გათვდნობდეს ერას ნაშრომი. წარბეგლის ნომ-
რითვან დავიწყობთ ვისრამანს ბეჭდუას ჭ ამის
შემდგომს მიუყვებით სხვა წიგნებს. — ამ მკვლს
წიგნებს ექნებათ საკუთარი ნუმერაცა, რომლითაც
შეიძლებადეს საკუთარ წიგნებად შეკურა. ამ
განსრასებაში ბუერნი ქართულის ენას მტოდნენი
ღ აცისკრისა თანამშრომელნი ვგაძლევან იმეს,
მაგრამ ამ განსრასებაში თუ აცისკარსედი გელის
მოქმედნიც არ დაეყენებარებიან, ხუცნი მეცა-
დინებთა ამოდ დარსება, ასე, რომ ბუერი მკვლი
წიგნები მაინაფება აქ. იქ სოფლებში, რომლი-
სათვისაც ვითხოვთ დიდის გულს მაგდინებით
წარმოვსვენონ რედაქციაში დასაბეჭდვით, დავბე-
ჭდვით თუ არა, ნამდვლს უკანვე დაუბრუნებთ ჭ
რამდენიმე ეგსემპლითაის დაბეჭდილსაც.

ეს მკვლი წიგნები გამოვა ცისკარსედ დამა-

ცემასავითი ზე გავსაგნებთ სახუქათ გელის მო-
მწერთ. ამ შემთხვევაში უნდა გულწრფელით
გაღვაროთ, რომ დაწყებითგანვე ამ «ცისკრის გა-
მოცემისა დიდის მეცადინეობით დაექმეთ ქარ-
თულის მწიგნობრობის განგრცელებას, რომლი-
სათვისაც უკანასკნელს წარსაგებელს არა ვსოვავთ,
ზე არა საკუთარ სარგებლობას. —

ამ წლის, შემდგომს ნომრებში დაგბეჭდავთ
ჩინებულს ფარნაოზ ბატონის შულის პოემას
«ცროის დარღუჭვას» ზე მეფის თეიმურაზის
თხზულებას «სარკე თქმულს.»

რედ. კერესელიძე.

სსუა და სსუა ანბავი.

სალოებოს ფურცელი. მოლოებისა.

კელი მოსწერება

1860 წელსა.

ქ. ცვილისში, ქართულის ფურნლის „ცისკრის“ რედაქციაში, კუკიას, კერესელიძის საკლებში.

ფასი ერთის წლის გამოცემისა, ქ. ცვილისში გაუვსავნეოდ ექუსი მანეთი, სოლო მინ მიწოდებით, ანუ სსუა ადგილებში ვაგსავნით: უკლი მანეთი თუთარი ფული.

რედაქცია მსოსოვს „ცისკრის“ კელის მომწერთა, ვისაც ფურნალი დააკლდეს ჭ დროსედ არ მოუვდიეს, მაძინგე აუნობოს რედაქციას, ესრეთის წესა წარწერთ:

„ცისკრის“ რედაქციაში, ცვილისს. —

Печатать дозволяется. Юня 10 дня, 1860 года.
Цсир. должи. Груз. Ценсора Св. Алексѣевъ.